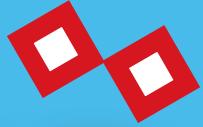

HRVATSKI PLANINAR

**120 godina
»Hrvatskog planinara«
1898. – 2018.**

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 110

**ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA**
izlazi od 1898. godine

7-8

**SRPANJ-
KOLOVOZ
2018**

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

VŽ2 graf d.o.o.
Velika Gorica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Caplar
Palмотићева 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza ([hps@hps.hr](http://hps.hr), 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tržilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

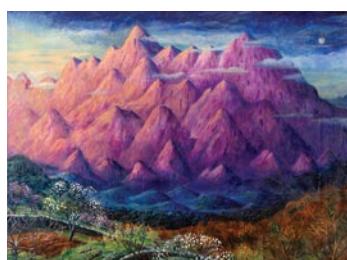
316 Jebel Shams, najviši vrh Omana

332 Prvim penjačkim smjerom u planinama BiH

335 Operacija Dinara

338 Slikarski ciklus »Hrvatske planine« Stipana Tadića

Sadržaj

Članci

316 Jebel Shams, najviši vrh Omana

Damir Šantek

322 Priče iz davnine 1930. – 1940.

prof. dr. Darko Grundler

332 Prvim penjačkim smjerom u planinama BiH

Slobodan Žalica

335 Operacija Dinara

Stjepan Dubac

338 Slikarski ciklus »Hrvatske planine« Stipana Tadića

Alan Čaplar

Tema broja

Jebel Shams,
najviši vrh Omana

Naslovница

Vidik s vrha Velikoga grada na otoku Mljetu,
foto: Zoran Stanko

Rubrike

342 In memoriam: Velimir Wintersteiger

343 Nova izdanja: Iz tiska izašla knjiga »Nebo puno Himalaje« Darka Berljaka, Eduard Hemar: Željko Poljak – velikan hrvatskog planinarstva, Dalibor Ballian: Zemlja planina Bosna i Hercegovina, Novi dnevnik revitaliziranog Međimurskog planinarskog puta

346 Planinarske kuće: Nova planinarska kuća »Anin vrh«, Planinarska kuća na Kunagori obilježila 65. rođendan

348 Planinarski vodiči: 50 godina Stanice planinarskih vodiča Zagreb

351 Vijesti: Više od 300 planinara na Tradicionalnom usponu na Dinaru (1831 m), Dani hrvatskih planinara na Ivanščici, 19. sastanak Balkanske planinarske unije u Turskoj, U Mađarskoj održan sastanak partnera europskog projekta »Penjanje za sve«, Aktivnosti radne skupine Komisije za planinarske vodiče HPS-a za osobe s invaliditetom, Proslava dana PD-a Glas Istre na Koritima, Planinarenje uz poeziju na pohodu »Od Ivane do Tadije«,

Završena 2. Mala planinarska škola Planinarskog društva Opatija, 20 godina uspješnog rada s djecom u PD-u Dugi vrh u Varaždinu, Pošaljite svoje fotografije na foto natječaj PK-a Split, Sastanak uredništava slovenskog »Planinskog vestnika« i »Hrvatskog planinara« povodom 120. obljetnice HP-a

363 Kalendar akcija

Jebel Shams, najviši vrh Omana

Damir Šantek, Zagreb

Oman je država o kojoj se u Hrvatskoj ne zna baš mnogo. To je neka zemlja, tamo negdje gdje žive Arapi, imaju nafte, pijesak, deve i pustinju, vjerojatno i more, zasigurno je većina stanovnika sirotinja, uz nekoliko bogatih šeika, stalno je užasno vruće, sigurno ima mnogo ekstremista i danas tamo nije sigurno putovati... S druge strane, Omanci o Hrvatskoj znaju još i manje jer uglavnom nisu ni čuli za nju i nemaju pojma čak ni gdje se otprilike nalazi, ali zato nemaju predrasuda, kojih smo mi puni.

Unatoč svemu, postoji barem jedna sličnost između te dvije zemlje. Kao i Hrvatska, tako ni Oman nema povezan cijeli svoj državni teritorij. Unutar Ujedinjenih Arapskih Emirata (UAE-a) nalaze se dvije odvojene enklave koje su suvereni

omanski teritorij. Madha je potpuno okružena teritorijem UAE-a, dok poluotok Musandam s jedne strane graniči s UAE-om, a s druge ga strane oplakuju Perzijski zaljev i Arapsko more, dijelovi Indijskog oceana. Budući da su ti teritoriji znatno udaljeni od matice zemlje, zasigurno nikada i neće biti povezani, za razliku od Hrvatske, za koju se nadamo da će se povezati izgradnjom Pelješkog mosta.

Dok je zbog Arapskog proljeća egipatski i tuniski turizam na koljenima, dok Erdogan ruši svu pozitivnu ostavštinu Mustafe Kemala Atatürka i obnavlja Osmansko carstvo, dok iz Sirije stižu vijesti i slike koje nitko normalan ne želi ni čuti ni vidjeti, dok Jemenom divljaju ekstremisti, dok Saudijska Arabija optužuje Katar da podupire

terorizam, a Libija liječi rane od građanskog rata, put u Oman na prvi pogled ne djeluje kao najinteligentnija zabava. Međutim, današnji je Oman potpuna suprotnost zemljama u okruženju. To je mirna, uređena i sigurna država, bez i najmanje natruhe bilo kakve vrste netolerancije ili ekstremizma. Naravno, potrebno je s punim poštovanjem pristupiti njihovoj kulturi i religiji, što je uostalom i minimalna civilizacijska obveza svakoga gosta bilo u kojoj zemlji svijeta.

Oman se nalazi na Arapskom poluotoku, okružen je UAE-om, Saudijskom Arabijom, Jemenom i Arapskim morem. To je zemlja satkana od tri lako predvidljiva elementa – pješčane pustinje, kamene pustinje i mora. Kamena se pustinja u planinskom predjelu zapadnog Hajara diže do respektabilne visine od 3009 metara, koliko je visok Jebel Shams (Džebel Šams). Za uspon na vrh i povratak treba otprilike 10 sati hoda po teškom kamenom terenu, bez imalo hlada i zaštite od sunca, koje nesmiljeno prži bez obzira na doba godine. Onaj tko voli vidike na planinske vrhove od kojih zastaje dah mora se uputiti prema tom planinskom lancu s nizom što lakših, što težih planinarskih staza i visoravan na kojoj se nalazi Wadi Ghul, čuveni »omanski Grand Canyon«. Pogled u dubinu toga kanjona, drugoga po dubini na svijetu, zacijelo će svakoga ostaviti bez daha.

S kamenih se vrhova u nešto nižim predjelima spuštaju stara naselja u kojima su kuće zidane od cigala sušenih na suncu, obliepljene blatom i okružene palmama s kojih vise zreli plodovi datulja. Jedan je od najljepših primjera takvog mjesta Misfat Al Abreyeen. Kroz to mistično naselje usred kamene pustinje teče topla voda zauzdana irigacijskim sustavom Aflajem, starijem od 1500 godina. Služi za distribuciju vode po kućama, a uz pomoć gravitacije i za potrebe poljoprivrede. Taj je irigacijski sustav UNESCO zaštitio kao dio bogate svjetske baštine. Jednostavno se treba izgubiti u strmim uličicama toga mjesta, obilaziti ruševne kuće, ali i one pune života i bogatih vrtova te se nakon naporna hoda osvježiti vrućom kavom s kardamom ili nekim mnogo modernijim napitkom.

Kameni se kanjoni strmoglavljuju prema dolinama u kojima se pretvaraju u zelene vadije kroz koje žubori topla voda okružena uskim trakama zelenila. U tim čarobnim mjestima, kao što je

npr. Wadi Bani Khalid, vodotok nikad ne presuši, što je u tim područjima prilična rijetkost. Snaga vode izdubila je u mekom kamenu tijekom tisuća godina jezercu, kanjone, lokve i bazene najčudnijih oblika. Bljeskanje vode stvara u njima nevjerljatan kontrast s pustim okolišem koji se prostire samo nekoliko metara dalje. Nažalost, takva divna, prirodna i čudesna mjesta gube velik dio svoje zavodljivosti i magije zbog brojnih horda turista u autobusima, koji pretvaraju svaki kutak toga malog raja u njegovu suprotnost.

U nizini, u pješčanoj pustinji, vjetrovi preslaguju dine narančastog pijeska koje su upravo očaravajuće pri zalasku sunca, posebno u pijescima Wahiba. Za vožnju tim krajolikom treba vam vozilo s pogonom na sva četiri kotača i malo ispuhanim gumama, kako ne biste ostali zarobljeni u pijesku kao u životu blatu. Predivno je osamiti se i hodati bos u sutan, pri čemu vam stopala propadaju u pijesak koji nije vruć, već prohladan, i osjećati se kao da ste sami, negdje daleko na pučini, uz goleme valove pijeska koji mijenjaju boju od žute do rumeno crvene, pa zatim smeđe, kako sunce sve dublje zalazi iza tih čudesnih pješčanih valova.

S obale se vidik proteže u nedogled jer Oman gotovo nema otoka. Tek se ispred Shane nalazi jedini veći otok Masirah, dok se sjeveroistočno od Muscata, daleko u moru, nalazi maleno otočje

Stijene Jebel Shamsa

Daymaniyat. Morska je obala stjenovita, s brojnim pješčanim plažama, iza kojih su ili naselja ili kamena pustoš.

Danas je Oman složen koloplet modernoga i izražene tradicije koja ima to snažniji utjecaj što se više udaljavamo od glavnoga grada Muscata prema unutrašnjosti. Bez obzira na to gdje se zateknete, sukovi, trgovačke četvrti, u Omanu su, kao i u ostalim arapskim državama, centar svemira svakog mjeseta, neovisno o tome radi li se o prodaji deva, tamjana, svakodnevnih potrepština, mesa, povrća, rukotvorina, zlata ili suvenira za turiste, koji opsjedaju upravo takva mjesta. Ovdje se u hladu labirinta natkrivenih hodnika ljudi druže, cjenkaju, jedu, traže osvježenje, puše nargile, kupuju ili tek ubijaju vrijeme gledajući što ima nova. Od svih je sukova najatraktivniji Muttrah, u jednom od starijih dijelova Muscata. Od ostalih atrakcija stvorenih ljudskom rukom svakako treba posjetiti Sultan Qaboos Grand Mosque, jedinu džamiju u Omanu koja je otvorena za posjet »nevjernicima«. Ta impresivna bogomolja otvorena 2001. može primiti 20.000 vjernika. Kako se u njoj željela pokazati sva raskoš i bogatstvo,

nije se štedjelo ni u čemu. U velikoj molitvenoj dvorani nalazi se drugi po veličini tepih na svijetu. Izradivalo ga je četiri godine 400 žena iz iranske provincije Khorasan. Tepih je veličine 60×70 m, sadrži 1,7 milijardi čvorova, a težak je čak 21 tonu! Sa stropa, iz kupole, visi svojevremeno najveći luster na svijetu, visok 14 metara, napravljen od kristala Swarovski. Godine 2010. primat mu je oduzeo još veći luster, koji se nalazi u Kataru.

Diljem zemlje leže razbacane mnogobrojne utvrde žute boje kao i pustinja iz koje se uzdižu, sjajno uklopljene u okoliš. Ulaskom u tvrđavu Nakhal, Jabrin, Nizwa, ili bilo koju drugu sličnu, ući ćete u vremensku kapsulu koja iz današnje perspektive djeluje veoma romantično.

Jako sam želio upoznati planine te divne zemlje i predjele kakvih u našim planinama nema pa sam za uspon izabrao Jebel Shams. Uspon na neki način započinje već u Muscatu, gdje treba unajmiti *rent-a-car*, što se samo na prvi pogled čini jednostavnim. Premda smo ga rezervirali još u Zagrebu, u Muscatu ga jednostavno nije bilo. Ni rezerviranoga ni bilo kojeg drugog, niti u jednoj od desetak agencija koje se bave iznajmljivanjem

vozila. Ispred svake agencije u zračnoj luci stoje briesni ljudi osjećajući se prevarenima kao i mi, ne znajući što dalje.

Nekom kombinacijom upornosti, pritiska, sreće i božje providnosti uspjeli smo nakon dan i pol doći do auta ssangyong tivoli, male snage i upitne mogućnosti vožnje visoko gore u planinu, kako bismo najjednostavnije, u vlastitom aranžmanu, došli do početne točke uspona. Dobivši auto, zadovoljni smo se i sretni vozili autocestom do Nizwe, pa zatim lokalnom cestom do Al Hamre, gdje započinje zavojit uspon u planinu, prvo asfaltom, pa makadamom, pa opet asfaltom. Tivoli kašluca, umire, pati, kao i mi u njemu, ali polako se penje lošom, ali širokom planinskom cestom. Poskakujemo, zaobilazimo kamenje i rupe, malo vozim u ručnom modu, malo u automatiku, znojimo se i molimo Boga da auto ne stane. Ipak, nakon duge vožnje, gotovo u tišini, gdje je svatko bio sam sa svojim mislima i iščekivanjima, mali »Korejac« uspješno stiže do Sama

Resorta. Parkiramo uspuhani i znojni kao da smo ovamo hodali, a ne vozili se u autu.

Nakon večere i kratkog odmora čeka nas duga noć u šatoru razapetom nasuprot Sama Resorta. Budući da smo podloške za spavanje greškom ostavili u Muscatu, ostale su nam samo vreće za spavanje, koje same za sebe nisu odviše udobne kad se spava na grubom tucaniku. Međutim, i to je bolje nego ležati na neravnem, grubom, kamenom tlu, koje je svuda oko nas. Temperatura se brzo spušta i vjetar pojčava. Parkiramo auto uza šator kako bi nas barem s jedne strane štitio od vjetra. Sutra je Stara godina i nigdje nema slobodnog smještaja, te smo prisiljeni na takvu improvizaciju. Za nju smo se zapravo i pripremili, ali nismo računali da ćemo podloške vući sa sobom 4500 km i vraćati ih tek toliko da zauzmu prostor i povećaju težinu prtljage. Ipak, dobri ljudi u Sami posudili su nam dvije spužve s fotelja u restoranu kako bismo noć proveli na malo mekšoj podlozi. Bio sam još na antibioticima i ne baš sasvim zdrav, a i nos mi

DAMIR ŠANTEK

Vidik s vrha Jebel Shamsa

se začepio. Bilo je toliko hladno da se nismo ni skinuli. Bio sam žedan i vrtio se cijelu noć kako bih izbjegao baš onaj kamen koji najviše žulja, da bih naletio na drugi koji je u tom položaju baš najgori.

Ustajemo po mraku i to je na neki način bilo olakšanje. Na brzinu rastavljamo šator, spremamo stvari u auto, pakiramo se i krećemo. Adriana i ja, šest litara vode, datulje i bademi. Staza koja vodi od Sama Resorta s platoa Al Qannah do vrha Jebel Shamsa označena je oznakom W4 i markirana trima crtama: žutom, bijelom i crvenom. Svaka je staza označena drugom kombinacijom boja. Markacije su dobre, razmjerno česte, no zbog terena ih treba često tražiti. Ponegdje su velika pomoći naslagane hrpe kamenja koje označavaju put.

Krećemo prije zore, no mjesecina omogućuje priličnu vidljivost, a ubrzo se počinje i razdanjivati. Sunce počinje bojiti planinske vrhunce crvenom bojom pa izgledaju kao da izviru iz užarene Zemljine utrobe.

Nakon otprilike jednog kilometra stižemo do mjesta dokle se može doći terenskim vozilima i gdje se može kampirati. Ondje počinje uspon po kamenom bespuću. Na početku se još tu i tamo naziru povremene natruhe staze, no ubrzo se gubi i

taj »komfor«. Nakon uspona na prvu zaravan slijedi spust u suho riječno korito, ali ubrzo prelazimo na drugu »obalu«. Markacije zapravo ne označavaju stazu jer ona i ne postoji; one samo okvirno pokazuju smjer kako ne bismo zalutali ili došli do mjesta odakle se ne može dalje. Cijeli taj uspon zapravo je put po kamenom bespuću, pentranje po stijenama, hod po kamenim pločama, zaobilaznje grmova i rijetkih stabala te nastojanje da se što striktnije prate markacije. Penjemo se, spuštamo, zaobilazimo procjepe, udubine i neravnine.

Za otprilike sat vremena stižemo do ruba kanjona Wadi Ghul ili Wadi Nakhr, koji uspoređuju s daleko poznatijim američkim Grand Canyonom. Vidik je stvarno dojmljiv! Duboko dolje naslućuje se tanka crta vode koja je tijekom vječeva izdubila taj duboki kanjon. Put vodi njegovim rubom te je svako malo moguće zaviriti u njegove moćne dubine.

Sunce je već izišlo i grije velikom snagom, premda je kod nas u Hrvatskoj zimsko doba. Pijemo mnogo tekućine, a gubimo još i više. Nije nam jasno kako je ovdje uopće moguće hodati usred ljeta kad je vrućina još gora. Ubrzo nam postaje jasno da ćemo vodu morati štedjeti kako bi dostajala do

kraja. Na nebu već danima nema ni najmanjeg oblačka da barem na trenutak zakrije sunce i pruži nam priliku za kratak predah. Temperatura premašuje 25 u hladu, ali hлада naravno nema nigdje. Tek se tu i tamo prođe pored kakvoga kržljavog drvca, gdje vrijedi zastati na koju sekundu.

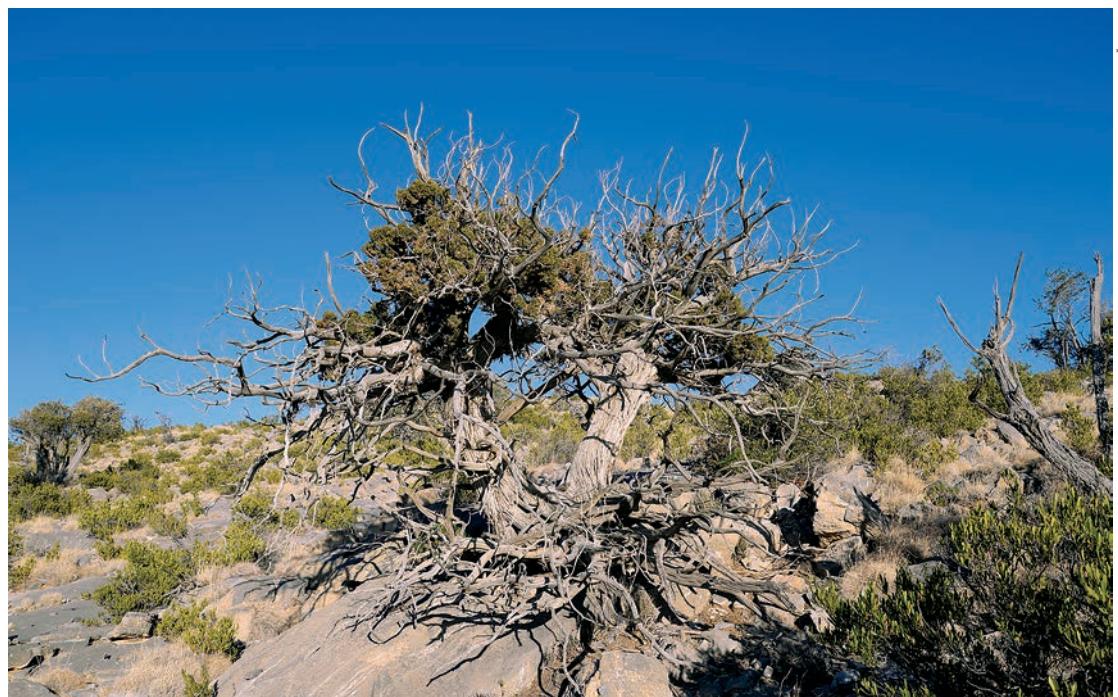
Nakon nekih 4 do 5 sati dolazimo u podnožje Jebel Shamsa, gdje se otvara predivan vidik na vadije Sahtan i Bani Awf. Taj se vidik nipošto ne smije propustiti. Kod velikog se čempresovog stabla treba maknuti sa staze nekih pedesetak metara ulijevo. Budući da su stabla ovdje stvarno rijetka, nije teško prepoznati to mjesto. Vidik se pruža u daljinu, gdje se kao u nedogled širi kamena pustinja, mijenjajući se iz sive u smeđu, crnu i crvenu boju, u svim tonovima i nijansama. S lijeve se strane nalazi sjeverni Jebel Shams, najviši vrh Omana, visok 3009 m. Ondje je omanska vojska sagradila radarsku postaju pa na taj vrh pristup nije dopušten. No kad smo već ovdje, podno samoga vrha, nastaviti ćemo sat-dva prema jugu do južnog vrha Jebel Shamsa (2997 m), koji je dostupan planinarima. I dalje se put nastavlja sličnim grubim terenom, ali više nema ni većih uspona ni gubitka visine. Cijeli put opet vodi razmjerno blizu ruba kanjona i prilično je

jednoličan. Svako malo pomisliš da si stigao, ali put vodi dalje i dalje...

Podno sjevernog vrha, iznad 2800 m, mogu se u procjepima i na zaklonjenim mjestima vidjeti krpice i tragovi snijega. Nije nam jasno odakle uopće ovdje snijeg i kako se uspio zadržati. Nakon svega, pomalo umorni – što od bolesti, što od napora – stižemo do južnog vrha. Za taj nam je uspon trebalo gotovo sedam sati, što bi se da smo u punoj snazi moglo prijeći za oko pet do šest sati.

Povratak je istim putom jer druge mogućnosti nema. Premda je povratak znatno brži, noge su već tvrde i pomalo nesigurne, kao u staroga drvenog lutka. Nemamo više vode jer smo je putem, unatoč štednjici, svu popili. Pri kraju puta svjedočimo obojenom zalasku sunca, a do parkiranog auta dolazimo već po mraku. Stara je godina, mrtvi smo umorni i polako se spuštamo u civilizaciju. Auto po mraku veselo poskakuje preko rupa, i on valjda sretan što je mučenje završilo i što slijede razmjerno dobre i ravne ceste.

U Nizwi pronalazimo smještaj. Svima izgledamo užasno čudni u prljavoj planinarskoj odjeći, smrdljivi i slijepljeni, ali ni oni, uređeni i nami-nisani, nama ne djeluju ništa bolje. Novu smo godinu dočekali u dubokom snu.

Rijetka kržljava stabla na krševitom tlu – tipičan krajolik na najvišoj planini Omana

DAMIR ŠANTEK

Priče iz davnine 1930. – 1940.

3. dio

prof. dr. Darko Grundler, Zagreb

Časopis Hrvatski planinar kulturno je blago. Tko god sumnja u tu činjenicu neka prolista nekoliko brojeva iz njegove 120-godišnje povijesti. Naći će mnoga blaga: znanstvena, povjesna, literarna, jezična, pjesnička, muzička, planinarska i još nebrojena druga. Srest će tu mnoga imena kojima se Hrvatska diči. Izborom izvadaka iz većeg broja članaka pokušat ćemo vam dočarati planinarsku povijest, točnije, dočarati duh koji je vladao među planinarima u to doba.

Velebit

Velebit je bio i ostao najvažnija hrvatska planina. O tome svjedoči i dobar poznavatelj Velebita dr. Simonović:

Od sviju planina od Triglava do Prokletije što sam vido i obišao i sada još tvrdim da je Velebit najljepši i najinteresantniji.

[K. I., Dr. R. Simonović o Velebitu, Hrvatski planinar, 1932, br. 2, str. 43]

Još se i danas katkad raspravlja o tome što su mirila. Evo što je o tome napisao Ivan Krajač:

Prije uspona u selo naidosmo na t. zv. mirila. To će biti ostatak pretkršćanskog starohrvatskog običaja kod ukopa mrtvaca. Kad su mrtvaca nosili sa planinskih prigorskih sela k moru na ukop, nosači bi – priča narod – na određenim mjestima počivali. Tu bi položili ljes i to obično na istom mjestu, gdje su i pokojni rođaci na takvom posljednjem putu počivali. Dužina ljesa na tlu označila bi se sa dva uspravna plosnata kamena, a tlo se poslije popločalo i na uspravnom kamenu vrh glave mrtvaca označilo ime i prezime pokojnikovo kao i dan smrti. To su »mirila«, jer se ljes sa pokojnikom kao izmjerio, pa se to za uspomenu sačuvalo: do muža dolazi žena, pa onda djeca itd. Taj se običaj i do danas sačuvao.

[Krajač, I., Sveti Brdo, Hrvatski planinar, 1931, br. 1, str. 1]

Težak je bio život na Velebitu pa nije čudo da su ga ljudi napustili:

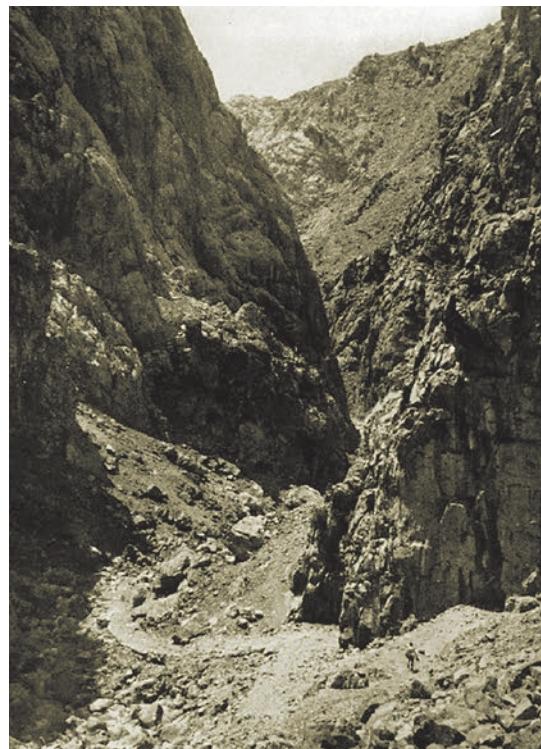
Kako sam se nakon 4 dana ponovno zaželio mora i njegovih blagodati, počeo sam se prošavši

Buljmu (1559 m) naglo prama njemu spuštati. Za vrijeme odmora ispod vrha stigne me jedan mladi seljak iz okolice Starigrada. Riječ po riječi i upustimo se u razgovor. Upitah ga otkuda ide.

*– Bio sam u Metku da kupim kukuruza!
– Zar se kod vas ne može kupiti kukuruz?
– Može, ali je za 15 para skuplji nego u Metku!
– I radi toga pješačiš dva dana preko Velebita?
– Da, gospodine, siromašni smo i teško nam je za svaku paru.*

Sjetih se našeg života u gradu i bude mi momka žao. Dok mi tamo živimo u izobilju, dotle ovi ovdje siromašni ali pošteni kršni Primorci oskudijevaju u svemu.

[Božić, R., Od vrha do vrha, Hrvatski planinar, 1939, br. 12, str. 369]

Velika Paklenica, HP 1940, br. 7, str. 38

Danas je na maturalno putovanje popularno ići u inozemstvo. Teško je zamisliti što bi današnji maturanti rekli na ovakav prijedlog maturalnog putovanja:

Maturanti muške realne gimnazije u Karlovcu godine 1939. došli su na misao, da maturalno putovanje obave po Velebitu. Za to ih je upravo zagrijao njihov profesor povijesti i zemljopis. Rođeni Srijemac, prof. Momirović se odlučio u ljeto 1938. godine da prode Velebitom (smjer Oštarije–Oltari) s još tri druga. Profesora je taj put toliko oduševio, da je ove godine i svoje đake krenuo na jamačno najoriginalnije maturalno putovanje, koje je dosad izvršeno. Na put su krenula dva profesora i 19 maturanata.

[N. R., M., Putovanje maturanata po Velebitu, Hrvatski planinar, 1940, br. 3, str. 82]

Hrvatski planinar

Uz ostale tegobe, sjedište Hrvatskog planinara doživjelo je požar i moralno se preseliti:

Prigodom katastrofnoga požara i eksplozije u noći od 29. na 30. ožujka o.g. u Bartulićevoj palači na Dolcu br. 1, u kojoj smo imali društvene prostorije, nanesena je našem društvu osjetljiva šteta. Na sreću nismo stradali od samoga požara, jer su naše prostorije bile odijeljene betonskim stropom od gornjih, u kojima je požar buknuo, ali su nam uslijed eksplozije velik dio namještaja i staklene stvari (zbirka diapositiva, slike), nadalje ormari, stolovi, stolice i dr. oštećeni ili razbijeni, a od gašenja požara t. j. vode nakvašene ili uništene fotografije, tiskalice, zemljovidi, oveći broj knjiga i publikacija (»Hrv. Planinar« i »Vodiči«), dok su društveni arhiv, isprave i poslovne knjige ostale neozlijedene.

(...)

Unajmili smo nove prostorije u središtu grada, u Samostanskoj ulici br. 2A, polukat, gdje imamo 4 oveće sobe, od kojih su dvije srednje namijenjene za poslovnicu i predsjedništvo, a dvije veće pokrajne za čitaonicu, knjižnicu, tamnu izbu foto-sekcije i za društvene sastanke.

[Preseljenje naše društvene poslovnice, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1932, br. 5, str. 156]

U svojoj je povijesti Hrvatski planinar dvaput zbog ratova prestao izlaziti, a i u međuvremenu je s vremenom na vrijeme prijetila obustava izdavanja časopisa:

Uslijed sveopće krize umanjeno je broj pretplatnika. Glasilo izlazi već 30 godina, a danas, kada slavimo 60 godišnjicu, moramo sa žalošću potvrditi, da je daljnje njegovo izlaženje u pitanju, što treba na današnjoj skupštini raspraviti.

[Skupština središnjice HPD, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 7-8, str. 261]

Hrvatski planinar objavljuje važan tehnološki napredak:

Uredništvo »Hrvatskog Planinara« vrlo je sretno što može da pruži svojim pretplatnicima jedno novo iznenadenje. S ovim brojem započet ćemo sa izdavanjem i prilaganjem slika hrvatskih planina, izrađenih u bakrotisku i na najboljem papiru.

[Novi umjetnički prilozi, Iz uredništva, Hrvatski planinar, 1935, br. 4, str. 128]

Premužićeve staze

Pri spomenu Ante Premužića većina planinara pomisli na Velebit i njegovu čuvenu stazu. Manje je poznato da je on gradio i drugdje, primjerice na Rabu:

Najviši vrh na čarobnome otoku Rabu je Kamenjak 408 m (na spec. »Tignarossa«). Na taj se vrh dosele popinjalo tek čobanskim nogostupom preko gologa kamenja, oštih litica, a na više mjesta trebalo je preskakivati ogradne zidove pašnjaka, što je bilo i opasno, jer su ti zidovi složeni primitivno i nabacano, tek toliko da blago ne prelazi u tuđe pašnjake. Uza sve to hrlili su planinari na tu

Kamenjak na Rabu: Pogled sa nove planinarske staze na grad Rab, HP 1932, br. 12, str. 370

najvišu točku s prekrasnim vidikom, a i sam engleski admiral g. Backhouse prilikom boravka engleske mornarice prošlog ljeta pred Rabom, uspeo se preko tih zapreka na vrh. Ostali se ljudi ne usuđivaju na taj uspon, a i ogromna većina samih Rabljana i njihovih gostiju nije nikad vidjela veleban vidik sa Kamenjaka. Da taj vrh bude svakome lagano pristupačan, uvrstila si je tek pred pet mjeseci osnovana podružnica H. P. D. »Kamenjak« na Rabu među svoje prve zadaće izgradnju planinarske staze na vrh Kamenjaka. Tu je zadaću »Kamenjak« odlično i izvršio. Na molbu »Kamenjaka« izveo je trasiranje ovoga puta poznati vanredni stručnjak i pravi planinarski drug g. ing. Ante Premužić sa Sušaka. Iсти je već na otoku Rabu izgradio lijepe turističke staze krasnom šumom Dundo od mora do mora.

(...)

Izgradnja staze je 18. X. o. g. baš na sam dan pred prvu glavnu skupštinu »Kamenjaka« dovršena i preuzeta. Nastojanjem upravne općine Rab uređiše seljaci i seoski put od bujice Vele Drage do pred kuće Krstinića i Šćerbe, kako bi se i seoski put učinio prohodnijim, a da se nesmetano može doći do planinarskog puta.

[Stahuljak, V., Svečano otvorenje planinarske staze na Kamenjak na Rabu, Hrvatski planinar, 1932, br. 12, str. 369]

Dovršena je Premužićeva staza na Velebitu:

Zaslugom Kr. banske uprave u Zagrebu primila je direkcija šuma na Sušaku iznos od Din 30.000 za dovršenje planinarskog puta po Velebitu. Radovi su završeni, pa je sada moguće propješaćiti po čitavoj dužini Srednjeg Velebita od Oštarija do Oltara, povrh Sv. Jurja. Dovršen je 26. VI. 1933. najteži dio toga puta između Gromovače i Čepuraša, kojim je otvoren put u predjel Rožanskih Kukova.

[Škupština središnjice HPD, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 7-8, str. 261]

Malobrojni planinari znaju za sve pothvate Ante Premužića:

God. 1928. otkrio je g. ing. A. Premužić četiri nove spilje u najkrasnijem dijelu Donjih jezera u neposrednoj blizini čuvenih Sastavaka, impozantnoga pada Plitvice i visokoga prvoga slapa Korane. To su u prvom redu spilje Golubnjača i Vila Jezerinja (bivša Crna Pećina). Te je nove spilje ministarstvo šuma dalo po osnovi g. Premužića temeljito uređiti izgradnjom udobnih prilaza i putova, stepenica i mostova i uvedenjem električne

rasvjete. Dojam tih spiljskih bisera upravo je čaroban. Njima su Plitvice dobile novu atrakciju i senzačiju prvoga reda.

[Otvorenie novih spilja na Plitvičkim jezerima, Hrvatski planinar, 1931, br. 9, str. 255]

Planinarska uljudba

Uz opće norme uljuđenog ponašanja planinari poštuju i pravila ponašanja u gorju i planinarskim objektima. Već su tridesetih godina dvadesetog stoljeća planinari usvojili ponašanje koje bez izmjena može biti uzorom i danas. Ovo je tek kratak izvod iz deset planinarskih zapovijedi (posebno je upečatljiva posljednja rečenica):

Donosimo ovaj lijepi članak iz knjige »Meine Berge« glasovitog alpinista Luisa Trenkera s razloga, što su ovdje planinarske zapovijedi po prvi put izražene tako jasno, prosto i potpuno. One treba da se uciye u mišljenje svakoga planinara. Ur.

(...)

Imaj na pameti u gorama svoj odgoj i naobrazbu. Neuljudnost, prostaštvo i brutalnost nemaju ništa zajedničko sa veseljem i jakošću. Nemoj zaboraviti, da se već na kolodvoru i u željezničkom vagonu traži dolično ponašanje od tvoga planinarskog i drugog odgoja. Ti možeš jurišati na gorske vrhove, ali ne na željezničke vagone; nemoj da na stepenicama jurećeg vlaka pokazuješ, da si pelivan, koji se običaje šetkati po rubovima gorskih stijena. Ne vješaj uže i dereze na sebe, kao da su cimer tvojega ceha. Pazi, da tvoja planinarska oprema, skije, cepin, dereze ne ugroze oči i odijelo tvoga susjeda i da mu preglasnim čavrjanjem i smijehom ne zagluši uši. Ako koga sretneš na putu, pozdravi ga ili mu uvrati pozdrav a nepovoljan sud izusti tek onda, kad je toliko odmahao, da ga više ne može čuti.

(...)

Ne smije se onečistiti kraj, kojim prolaziš, pa zato nemoj nagrdjavati veličajnu božju prirodu krhotinama stakla, lupinama jaja i voća, papirom i kutijama sardina. Ne zaboravljaš, da će i onaj, koji će iza tebe doći, htjeti da piće iz čistog izvora, koji ti upravo u taj čas hoćeš da lakounmo zamutiš.

(...)

Cijeni u velike planinarsko drugarstvo. Ako si vođa puta, nemoj biti ohol i tvrdoglav, ne gledaj drugove s visoka i ne pokazuj, kao da im dijeliš milost; budi obziran i strpljiv i daj i drugima nešto od svoga duševnog i tjelesnog imanja. Snaga

Kod planinarenja uvijek

Hansaplast

brzi ovoj

Čovjek se lako povredi ili ogreba. Nosiće zato uvijek sa sobom Hansaplast — brzi ovoj. Za nekoliko sekunda on je namješten; a zadovoljava svim higijenskim zahtjevima,

bez da Vam smeta u kretanju. Hansaplast je rupičasti Leukoplast sa kompresom od mulla za dezinfekciju. Zahtjevajte izričito Hansaplast i pazite da li je rupičasti!

najslabijega druga neka ti bude mjerilo za tvoje odluke. Ostaviti na cijedilu čovjeka u gorama može imali iste posljedice kao i umorstvo. Ako drugi tebe vodi, pokoravaj se boljemu znanju i umjenju, a sam čini ono, što najbolje možeš i kušaj da učiš, gdjegod ti je to moguće. Još nijedan majstor nije pao s neba, ali već mnogo njih sa gore.

(...)

Planinarsku kuću cijeni tako, kao da je to tvoj rođeni dom. Nemoj zaboraviti, da tvoja novčarka ovdje gore nema ništa da zapovijeda i da smo u gorama svi jednaki. Ako si i jako mlad, imaj na umu, da i u najvećoj planinarskoj kući nema mjesta za — »sretan ljubavni par«. Ostavi na miru gramofone i konobarice i na gitari sviraj samo onda, ako se u to nešto razumiješ. Ne mrči spomen-knjige u planinarskim kućama hvalisavim riječima, zlobnim primjedbama i lošim pjesmama, ali svoje ime točno upiši, pa otkuda si i kamo ideš, a prije teških uspona ostavi obavijest, da ti se u nevolji može pružiti pomoć ili da u inakom slučaju bez potrebe ne zadaješ brige svojima. Pećine i stijene skloništa nisu mjesta za pisanje imena i drugih napisa.

(...)

Nemoj lagati, hvalisati i veličati sebe. I najteži uspon je sićušna stvar, ako ga omjeriš o druga ljudska dijela. Nemoj hiti obijestan i daj, da i drugi na svoj način budu sretni, ma bili oni i samo potucala po sedlima, starci, starice, početnici ili članovi kojeg drugog društva. Nemoj kleti i psovati, bilo na ružno vrijeme, konak, drugove ili vezu na skijama. Nemoj nositi sa sobom u gore politiku i polemiku. Nemoj se rugati i kritizirati vjeru, običaje i navike gorštaka. Ne zaboravljam, da si ti samo gost u kraju gorštaka, u gorama — i na ovom svijetu.

[P. J., Deset planinarskih zapovijedi, Hrvatski planinar, 1933, br. 1, str. 23]

Planinarsku uljudbu najlakše je uočiti pri putovanju vlakom:

U vlaku se putnici dijele u dvije grupe i to: u planinare, koji se opet dijele na planinare i planinarski-skijske, i u raznu »bagažu«, to jest u obične putnike. Između te dvije grupe postoji instinkтивna, neizlijeciva i vječna mržnja. Sam izgled radosnih i glasnih planinara, koji na juriš osvajaju vlak i gaze nogama klupe, — sam taj izgled kvari živce običnom putniku, truje mu krv njegovu. Što se tiče planinara — taj niti ne osjeća osobito jakih čuvstava prema svom neprijatelju — on ga samo prezirno ignorira, prevrće njegove kufere, da bi napravio mjesta za svoje ruksake, gazi mu gojzericama kapute i, kad god stigne, udara ga skijama po glavi. On se svađa glasno i veselo, pravi neukusne šale na račun običnog putnika, a ovaj zadnji, blijet i bijesan, — bojažljivo laje iza kondukterskih leđa i izbacuje iz očiju varnice mržnje na planinara. On, taj jedni obični putnik, osjeća prednost protivnika te se uvijek prvi povlači s bojnog polja. Ako je pak taj putnik ženskog roda, to se stvar okreće drugačije. Ovdje planinar prvi kapitulira, jer što se tiče jакости i ustrajnosti u vikanju — to svaka može i deset planinara da nadmaši.

[Bilješke jedne planinarke – početnice, Hrvatski planinar, 1939, br. 7-8, str. 227]

Dok su posljedice uobičajene planinarske neuljudnosti tek neraspoloženje, posljedice su alpinističkog nepoštivanja pravila kobne. Poznata alpinistica tog doba Mira Marko Debelakova (1904. – 1948.) jasno je na to upozorila na svom predavanju održanom u Zagrebu:

Sa velikom uvjerljivošću ona je na koncu suvereno ali ne namješteno, nego posve iskreno osudila one, koji se vršeći alpinizam igraju sa životom svojim ili tudim. Njena iskrenost činila

je da zaboravimo na konkretnu osudu, a da se zamislimo u samu stvar. Zvuči kao mali paradoks, kada prvakinja penjačica na takove teške stijene govorи o dužnosti, da se život nepromišljeno ne izlaže. A ipak je njezin apel istinit, iskren, opravan i logičan. Taj apel s jedne strane odaje njezino pravo žensko srce, pa ma koliko njena alpinistička djela eminentno muški izgledala, a s druge strane potvrđuje gore izraženo mišljenje o razvitosti njenog intelekta, koji ispravnim funkcioniranjem i primjenom u praksi isključuje nesreću i smrt u stijeni barem u okviru ljudskoga predviđanja. Gđa Debelakova je izvela: da smrt u stijeni sama po sebi ne znači ni mučeništvo, ni žrtvu bregova i gora, nego da je u mnogo slučajeva na žalost samo smrt od ljudske gluposti. U stijenu se ne smijeći bez sigurnog i potpunog poznavanja tehnike penjanja i osiguravanja ne samo u teoriji nego već prethodno i u praksi. Uopće ništa i ni u jednom času ništa ne smije zavisiti od slučaja i samo od instinkta; sve mora biti predviđeno. Mjere opreza i osiguranja moraju biti unaprijed u svakoj situaciji i u svakom slučaju preuzete.

[Krajač, I., Ne ubij!, Povodom predavanja gdje Debelakove, Hrvatski planinar, 1933, br. 4, str. 97]

Kad u planini zagusti, glavom se motaju različite misli koje baš i nisu sukladne planinarskoj etici:

U po brijeđa najednom se začu kod »zalaznice«: »Halo! Hajlalo! Čekajte!« Stadosmo, okrenusmo se, odahnusmo na čas. Pa šta je bilo? Obična pojava. Bura je drugu Jankovskome sasma pravilno obrijala glavu t. j. odnijela šešir, pa su si utvarali, da će ga naći. Još nešta! Taj je u tren oka bio već negdje dolje u Kastavšćini, ako ga nije vjetar i u more odnio. Nikad više! Nastavlja se hod. Iza mene se muči neki malo »oteži« drug, stenje, sopti, lovi dah, zaustavlja se, pa opet sa samozatajom prosljeđuje. Prvi mu je to uspon, a 100 kg nositi po ovakovoj strašnoj buri na Obruč nije šala. Pronašao je, da mu je i »srce slabо!« Kasnije je pričao, da je cijelim putem samo na jedno mislio, da bi njegov prednik, t. j. ja, posrnuo i pao, da bi me bura u grabu bacila, da bi sustao, pa bi onda svi morali malo da stanu, što bi mu kao odmor vrlo dobro došlo itd.! »Skromne« i »kršćanske« željice! Ali taj sakramenski stari profesor se samo prigne protiv vjetra, pa dalje grabi! Neće vražji čovjek da stane!

(...)

Boriš se za svoj život, svoje zdravlje, ali baš u ovakovoj borbi se očituje pravo planinarstvo i u njoj ima silnih etičkih užitaka.

(...)

Na povratku u kuću moralо se neke krepko trljati, svi se grijali svim mogućim »grijalima«, koja se inače obično zovu: čaj, rakija, rum, djevojačke oči (u četi bile su i 3 hrabre i vrle planinarke!).

[Stahuljak, V., Kroz ledenu buru na Obruč, Hrvatski planinar, 1933, br. 4, str. 123]

U to se doba često planinarilo zbog znanstvenih pobuda. Zanimljivo je pročitati kakva je tada lojalnost vladala među znanstvenicima:

– Tu je Rhododendron! Ipak nam je uspjelo da prvi puta ustanovimo na Velebitu!

– Da, rekao je profesor, ali mi ipak ne znamo, nije li ga već Degen našao?

– Degen? Pa zašto ga nije publicirao?

– Zašto? On je dosada publicirao samo najvažnija otkrića, kao što je Degenia i Sibiraea. A objavio je, da će izdati kompletну florу Velebita.

– Jednostavna stvar, velim, mi možemo publicirati ovo nalazište i s time imamo prvenstvo. Pa ne ćemo valjda čekati ne znam do kada, na Degenovu florу.

– Običaj je među botaničarima da nijedan ne ide u područje nekoga tako dugo, dok se taj bavi tim područjem. Degen se bavi istraživanjem Velebita još od konca prošlog stoljeća i mi moramo čekati, dok izade njegova flora.

– A kako mi smijemo onda uopće istraživati Velebit, dok god se Degen bavi tim poslom!?

– Mi možemo u Velebitu raditi druge stvari. Mi sabiremo bilje za naš sveučilišni herbar i studiramo socijalne odnose u vegetaciji. Time se Degen ne bavi i ne može nam predbacivati neloyalnost u radu.

– Dobro, a zar mi moramo radi te lojalnosti čekati na Degenu dok on objavi, je li našao Rhododendron ili ne?

– Jest.

[Urban, S., Rhododendron na Velebitu, Hrvatski planinar, 1940, br. 2, str. 33]

I danas se događa da gorštaci ne razumiju planinare, a nekad je to bilo pravilo. Zbog toga je dobro poslušati savjet koji i danas vrijedi:

No nemojmo se čuditi, što nas naši seljaci katkada začuđeno gledaju, gdje nedjeljom udaramo strmim putevima, da se u znoju lica svoga popnemo do svježine i vidika. Oni, koji se za ostalih šest dana

u sedmici napate, obradujući svoju zemlju po žezi i kiši, treba da otpočinu barem jedan dan od napora. Oni zaboravljaju, ne znaju ili ne shvaćaju, da mi gradski ljudi nismo takovim načinom radili kao oni i da imamo protivnu potrebu od njihove – progibati se na svježem zraku. U svom neznanju seljaci znadu zaintačiti: Lako gospodi, samo sjede i ništa ne rade (jer radi samo onaj, koji udara motikom ili sjekirom!). Zgodno je u takovim prilikama kazati po koju dobru riječ našim ljudima, da nas ne smatraju dangubama i da se ublaži ono tipično nepovjerenje našeg seljaka, s kojim on susreće svojega gradskoga brata. Ne možemo mi od seljaka tražiti, da nam podje u susret; zbljenje stoji do nas, koji zalazimo k njima. Budemo li s dobrom voljom pristupali našem seljaku, ne ćemo s njegove strane doživjeti neugodnosti, na koje se poneki tuže.

[Horvat, L., Da li planinu uvijek doživljavamo s čuvtvom ugode?, Hrvatski planinar, 1938, br. 6, str. 161]

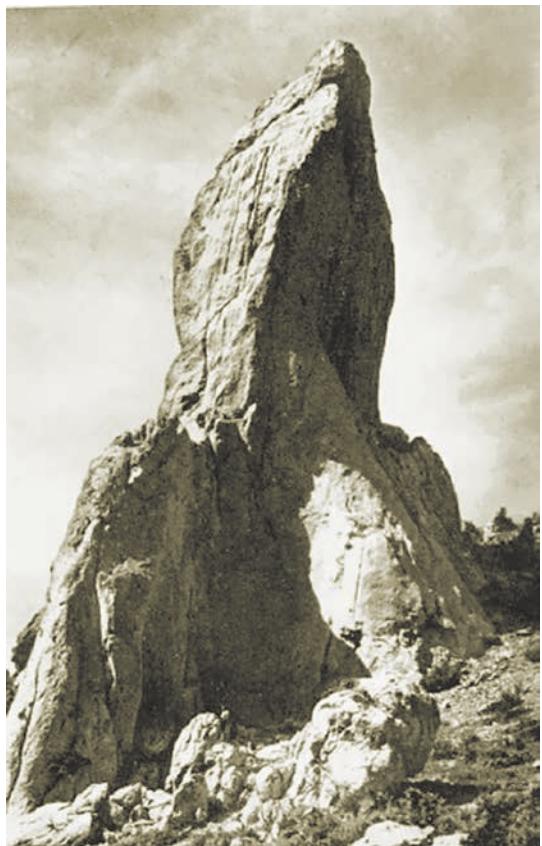
Ponekad nikakva uvjeravanja nisu pomogla da se razuvjeri gorštak kako planinari osim duševnog užitka nemaju druge koristi od hodanja planinama:

Čim je stigla do nas, priključi nam se posvema nekako povjerljivo i tiho saopćava: »Ajte samo mirno dalje, ne trebate se ništa bojati, nema ovdje žandara!« Držala nas je za kriomčare, pa kako smo na onoj uzvisini dulje vremena stajali, mislila je da se mi razgledavamo, nema li u blizini žandara. Nakon duljeg objašnjavanja situacija se donekle razbistrla, ali ne sasvim, jer ljudima nije moglo nikako da uđe u glavu, zašto bi mi, ako nismo kriomčari i ako imademo čistu savjest, hodali po brdinama sa punim naprtnjačama. Nakon što smo se kod ovčara malo odmorili i napili mlijeka, uprtimo naše kriomčarske naprtnjače i ajde put pod noge dalje samo da izbjegnemo neprestanim dalnjim upitim, šta to nosimo i šta imademo za prodati.

[Božić, R., Od vrha do vrha, Hrvatski planinar, 1939, br. 5, str. 137]

Gorštaci često nisu shvaćali zbog čega se planinari »pate« hodajući Velebitom. Unatoč tome uvijek su bili spremni nesebično pomoći:

Živo se sjećam planinke Aničke, koja stanuje više Oltara, kako nas je žalila, kad smo prolazili onim krajem: »Ubogi narod, kako se sve mora da pati!. Jadna, nema kako sama kaže, nego buru

Sjeverni Velebit: Toranj Strogir s južne strane nad Jablancem, HP 1933, br. 10, str. 313

i kamen, a žali nas, što se mučimo hodajući po Velebitu! Zvala nas u kuću, da se odmorimo i spremila nam nešto jela, a nikako nije htjela da joj platimo. Drugom opet zgodom silazeći sa Visočice prema Jelovcu, jedna naša suputnica nažuljala nogu te se nešto glasnije tužila. Djekočka neka iz Tribnja, koja je nosila na ledima koš sijena, silom joj htjela uzeti uprtnjaču, da joj olakša. »Sirota gospoja, kako se muči, podajte, da vam pomognem nositi«, a ona sama nosi tovar sijena, koji sam ja jedva mogao od zemlje podići.

[Filjak, M., Velebitski blagdani, Hrvatski planinar, 1932, br. 6, str. 163]

Naučen na to da svaki pothvat mora imati svoj materijalni cilj i da svaki korak čovjeka ima da doskoči kakvoj nužnoj životnoj potrebi – on jedino tako tumači i ono neshvatljivo izmaranje gradskoga svijeta »koji se lomi po planini«. Istraživanje jama i pećina mu je prihvatljivije – pošto je o svaku jamu skoro legenda vezala i kakvu blistavu priču o

»Lijepa naša domovina!«

»Mila kuda si planina!«

Uopće je suvišna svaka poredba tuđih ljepota s našim ljepotama, jer tamo je doista krasno, ali i ovdje je krasno, no ovo ovdje je k tomu i moje.

(...)

Braćo planinari, hrvatski planinari! Idimo na svoje planine! Uzljubimo svoje, ponosimo se svojim, ta košulja je tijelu bliža od kaputa! Ljepota naših planina je sastavni dio dike i slave naše domovine. Planinarstvo ide poglavito za tim, da što dostažnije proslavi ljepotu te naše divne domovine.

[Stahuljak, V., Upoznajmo svoje planine!
(Šetnja po hrvatskim gorama),
Hrvatski planinar, 1933, br. 6, str. 168]

sakritom blagu. Inače najčešće smatra planinare za one, »koji mire planinu«. I to dostaje njegovoj fantaziji. Dugo će još proći i Dinarac ne će lako razumjeti planinara. Primat će ga bez mnogo pitanja, njegova mu prirodna ugladenost to brani, jer »sramota je pitati«. Primat će ga bez riječi, jer je planinar putnik i gost, a gosta se bez riječi prima – to je pradavni jedovski amanet.

[Regner, B., Nekoliko dana sa dinarskim gorštakom, Sa visina i dubina, Hrvatski planinar, 1934, br. 5, str. 187]

Zaljubljeni planinari

Planinarski Amor:

Naše planinarske drugove i drugarice pohodio je sebični Amor, a oni shrvani slatkoćom šapta njegova ravno pred oltar po blagoslov Božji. Među te sretnike spadaju: član upravnog odbora g. Adolf Gomerčić, i gđa Dubravka Marković, blagajnik H.P.D. g. Antun Glad i gđa Hilda rođ. Jamnik, omladinac Slavko Prevendar i gđa Taja rođ. Pavić, gđa Josipa Gobac, te gđa Ljubica Finzi rođ. Sušić. U sreći njihovoj neka im miriše cvijeće planinsko!

[Vjenčanje društvenih članova, Lične vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 9, str. 336]

Mnogi su planinari zaljubljeni – u planine, pa kao svaki zaljubljenik vide u njima »slasti i uživanja, o kojima drugi tek snivati znadu«.

I da nije neumrli Mihanović, oduševljeni putnik i planinar, spjevala našu himnu, spjevala bi je i opet tek koji naš planinar, jer je on najbliži ljepoti svoje domovine, najviše je osjeća, i njega ona najviše oduševljava, mami i pozivlje na božanske vrhunce, na visove, gdje su Bog, sloboda, mir i ljepota savili vijence svojim poklonicima, pružajući im slasti i uživanja, o kojima drugi tek snivati znadu. I mada nam je sva naša himna mila i sveta, ipak hrvatski planinar s najvećim oduševljenjem u njoj pjeva riječi:

I ne samo da su neki planinari zaljubljeni u planine, već smatraju tu ljubav uzvišenijom (ili barem manje problematičnom) od ljubavi prema drugoj osobi:

U ljubavi ka Prirodi – što je veoma važno po pitanje koje se raspravlja – isključene su sve te neželjene posljedice, koje se upredaju u ljubavno uže dvaju stvorova, i koje su više ili manje (uzgred budi rečeno, to zavisi od životne zrelosti, sposobnosti trezvenog umovanja i stepena osjećanja moralne odgovornosti) u ljubavi neizbjježne. Međutim, uzvišena planinarska strast ne poznaje negativne strane. Ona je bez naličja, bez urodice, bez ijedne sjenke; ona je svijetla i plodna sa svake strane. Drugovanje s ljudima i drugovanje s Prirom dva su sasvim različita posla.

[Krivokapić, D. S., Razmatranja o planinarskoj strasti, Hrvatski planinar, 1934, br. 10-12, str. 353]

Ako vam treba duševno pročišćenje – ništa lakše:

O planino, ljubo, uvijek si lijepa! Kad proljetno sunce pozlati tvoje vrhunce, kad na zelenom planinskem travniku klone umorni planinar, kamenje twoje poput raspupalih djevojačkih grudi prima klonulu glavu. Pomlađene proljetne sile svemoćne prirode struje onda utruđenim udovima, a miris vječno svježe zemlje opaja tijelo i dušu našu. Maleni se encijani smiješkaju poput čeznutljivih očiju ljubljene djeve i smiruju burne kucaje srca. Svaki kamičak, svaka travka živi i pjeva o ljubavi. Splet života i ljepote – jer konačno samo život oslobođen svih stega je savršena ljepota.

Kako se grudi šire, kako se duboko diše daleko od duševne i tjelesne prljavštine grada. Ovdje se

obnavlja život, tu ga se uči i shvaćati. Put do toga duševnog pročišćenja današnjem gradskom čovjeku otvara samo planinarstvo.

[Čaglijević, S., Planine zovu..., Hrvatski planinar, 1938, br. 12, str. 389]

Samoborski je kraj oduvijek bio drag planinarima, a najdraži je svakako bio Samoborcima:

Svi vole naš Samobor, gdje se još danas živi u simpatičnim malim kućicama patrijarhalnim životom, pa kako da ga pravom sinovskom ljubavlju ne vole Samoborci. Ljubav Samoboraca za njihov Samobor pa bili oni kako daleko od njega, neizmjerna je i golema. Nema gotovo nijednog samoborskog doma u kojem se ne bi našla odlična folkloristička knjiga g. Milana Langa »Samobor«, u kojoj je sa mnogo ljubavi opisao Samobor, njegovu okolicu, floru i faunu, život i običaje, poeziju, itd. Odličan prilog toj odličnoj knjizi bit će divno opremljen album mladog i agilnog samoborskog društvenog radnika i fotoamatera g. Ivica Sudnika, koji je izdao u vlastitoj nakladi. U tridesetak prekrasnih fotografija prikazao je najznačajnije ljepote Samobora i njegove okolice, i to sa živom željom, da u svakom Samoboru, ma gdje se nalazio, podržavaju ljubav za rodnu grudu, a svakom pak posjetiocu, da bude taj album trajna uspomena na Samobor.

Završit će stihovima poznatog planinarskog pionira i pobornika za samoborski muzej g. Štefa Hrčića:

*Samobor, Ti stari i dragi,
Na svetu ni lepšega kraja,
Ne šapče zabadov mi duša,
Da drugog ne iščem si raja!*

[Presečki, V., Saobor, Hrvatski planinar, 1938, br. 9, str. 277]

Planinarstvo kao kozmetičko pomagalo

Današnjim »slabokrvnim damama« dobro bi došao ovaj savjet:

Poznato je, da čestim boravkom u krilu prirode blijeda lica postaju rumena, pa mnoga slabokrvna dama, koja redovno zalazi u planine, znade iz iskustva, da se na svježem i mirisnom gorskom zraku dobiva tako lijepo i trajno crvenilo u licu, kakvo ne može pružiti nijedno umjetno kosmetičko sredstvo.

[Schlesinger, M. B., Planinarstvo s liječničkog gledišta, Hrvatski planinar, 1933, br. 6, str. 174]

Na Sljeme, na Sljeme, na Sljeme...

Tada se Zagrebačka gora pretvara u golemi mravinjak, jer ju svake nedjelje posjećuje na

hiljade i hiljade izletnika. Jedan od takovih dana bila je prošla nedjelja, kada je u Zagrebačkoj gori proboravilo barem 12.000 građana, sviju slojeva i godina starosti. Ta je nedjelja bila prava seoba, koja je davala dojam bijega Zagrepčana pred kakovom elementarnom katastrofom, zbog koje se je tražio jedini spas u brdimu. Prvi »bjegunci« iz grada pojavili su se na ulicama već u 3 sata, dok su još pospani građani bili u najslađem snu. Na svim cestama što se od Černomerca pa do Bukovačke ceste protežu pravcem Sljeme, zapažale su se sve veće skupine ljudi. Domala protezale su se beskrajne povorke šarolikih izletnika. Poslije 5 sati počela su prevažanja autobusima i privatnim automobilima, a nešto kasnije i tramvajem. Građani uzeli su za svoj izlet najjednostavniju, moguće već i odbačenu odjeću i obuću. Hranom oboruzali su se u tolikoj mjeri, koliko su držali da će im biti dovoljno za cio dan boravljenja u prirodi. Za nošenje hrane poslužili su se sredstvima kakova tko ima. Netko torbu, netko ceker, kovčeg, košaricu, maramu, kutiju, mrežu ili je sve spakovao u omot papira. Većina njih nosi hranu u naprnicima, jer se skoro u svakoj obitelji nađe po koji skaut ili planinar.

(...)

Dok su jedni izuli cipele i svukli čarape, drugi sjede bez košulja. Dame su navukle kupaće kostime pa se sunčaju na prostrtim pokrivačima kao na pijesku morske plaže. Djeca veselo skakuću u gaćama, pjevaju ili se igraju. U sredini livade razapet je šator u koji se uvlače i izvlače živahni skauti. Na maloj uzvisini smjestio se prosjedi bračni par, zaklonjen kišobranom. Gospodin, u naočalima, glasno čita novine, dok gospoda slaže rukovet šumskog cvijeća. Zaljubljeni parovi ne podnašaju sunca. Drže se više hladovine i zabavljaju šaputanjem. Iz zasebne skupine planinara razlijezu se zvuci jake harmonike. Harmonika sa veselim kvartetom pjevača zabavlja čitavi taj okoliš. U prikraju livade peče se na žaru mirisavi zagrebački specijalitet – »šindelbratni«. Marljive domaćice brinu se za što obilnije porcije i mnogo se trude kako bi zalogaji što slasnije prijali. Seljaci s košarama obilaze logore, nudeći izletnicima na prodaju vlastite proizvode – tamburice, štapove, aeroplane, zatim sir, maslac, mljeko, pa cvijeće, voće, vino i vodu, koja se prodaje bez mjere. Za pola dinara piće se dotle, dokle god se bez prekida ne napije. Fotografi se muče postavljanjem stativa i aparata

pa i slaganjem grupe. I kuda-god prolazimo nailazimo na slične zanimljive prizore.

(...)

Sa kapelice Majke božje kraljice Hrvata čuje se glas zvona. Vrši se služba božja i pjevaju svibanske pjesme. Dvoglasna arija mlađe generacije razliježe se dalekom šumom. Starija generacija zahvaljuje Bogu, što joj je dao mogućnost, da joj se barem pod stare dane ispunila želja, da su sretno prislijeli na Sljeme.

[H. V., Nedeljni izlet na Sljeme, Iz časopisa i novina, Hrvatski planinar, 1934, br. 6, str. 215]

Planinarska fotografija

Uz brojne pohvale albumu slika »Hrvatske planine« koji je izdao HPD, planinar, uvaženi član HPD-a i poznati stručnjak u fotografiji dr. Radivoj Simonović napisao je i nekoliko savjeta planinaraima fotografima:

Osim dva skijaša na snijegu i jednog seljaka među stijenama nema nigdje stafaže. A što je i na što je stafaža!? Stariji slikari (sad već izumrli), kad su slikali predjele ili pejsaže, uvijek su gledali, da »sliku ožive« da u sliku umetnu živa bića, ljudе ili životinje, koje u tu sliku pristaju. Gole mrtve stijene gore u planini ožive sa dvije tri divokoze; pašnjake ožive, kad umetnu ovce i goveda ili čobanče s frulom ili čobanicu s preslicom; livade pod brdom ožive, ako ljudi kose travu ili žene kupe sijeno; staza ili put u planini oživi, ako se naslika konj sa tovarom ili djevojka kako na ledima nosi sijeno sa planine itd. To svako mora priznati da je teže i veća vještina umetnuti u sliku zgodnu stafažu, nego je naslikati bez stafaže; a da slika s uspjelom stafažom zaista oživi, da je ljepša i umilnija, to je jasno!

(...)

Amater fotograf ne može metnuti u stafažu divlje životinje, jer ne će da čekaju, kao ni mene divokoze na Prenju; može samo pitome životinje i ljudе, ali najbolje seljake i planinare.

[Simonović, R., »Hrvatske planine«, (Svršetak), Hrvatski planinar, 1936, br. 2, str. 55]

Do koje se dobi može planinariti?

Danas nije neobično vidjeti u planini planinare poodmakle dobi, a evo kakvo je mišljenje imao o tome tada poznati i uvaženi planinar i liječnik R. Simonović:

Može i star čovjek da planinari, ako je potpuno zdrav, ali mora dobro da pazi da ne premori srce. Čovječji život može se zgodno podijeliti na periode od 15 godina. Tada bi star čovjek bio od 60 – 70 godina i dalje. Točno se sjećam da je prije rata jedan berlinski profesor išao na Montblanc, da tamо provede svoj sedamdeseti silvestar i sretno se vratio. Ja sam 1928. navršio 70 godina pa sam i poslije, svake godine, planinario.

(...)

Stariji se planinar može zgodno da posluži jahačim konjem, da štedi sebe i svoje srce. Velika gospoda činila su to odavno, i ako nisu bili stari. Tako se i kralj saksonski penjao na Biokovo.

(...)

Ne treba žuriti ni juriti! Planinar treba da ide polako i onda, ako ne kupi biljke, treba da zastane pa razgleda, kad vidi što lijepo, da sjedne pa uživa, i da fotografira. Ne treba ići u planinu »ko Martin u Zagreb«.

[Simonović, R., Kako da idemo, što da jedemo i što da pijemo u planinama, Hrvatski planinar, 1936, br. 6, str. 176]

Planinarska prehrana

Vjerujem da bi se današnji planinari rado mijenjali za prehranu s tadašnjim planinarama:

Na planini se svuda može dobiti svježeg mesa, ali samo ako kupiš cijelo janje ili jare. Ja uvijek idem u većem društvu, pa pošto i domaćine ponudimo, janje u podne pečeno u veče je već pojedeno! Ali ni ja ni moji saputnici ne volimo svaki dan jesti janjetine, jer brzo dotuži. Sasvim je dosta svaki treći dan peći janje.

(...)

Zato ja obično ponesem salame, Dr. Bošnjak šunke, a Dr. Poljak konzerve. Osobito su dobre one, u kojima ima kisela kupusa!

(...)

Ribe kad planinar dobije, to je pravo veselje. Na Velebitu nema, ali kad siđeš u Primorje, imaš dobre morske ribe.

(...)

Jeo sam ja na Velebitu i pečenog puha! 1914 izidemo iz Jablanca gore na Stošića Pode rano po podne, pa ćemo tu i noćiti. Moj saputnik Ilija Šarinić nagovori djecu da uhvate puha da pečemo! A kad su djeca donijela dva puha, Ilija ispeče jednog oderanog, a drugog neoderanog sa kožom i dlakom

POSJETITE VELEBIT!

Krajačeva kuća HPD NA ZAVIŽANU

1580 m.

(udaljena 4 sata od Sv. Jurja, 2 sata od Oltara, 3 sata od Krasna)

Prekrasan pogled na more.

Opskrbnik Ivan Modrić

zajedno. Obadva su bila vrlo dobra, a čini mi se da je onaj u koži pečen bio bolji. Ako planinar-lovac ponese pušku, može uloviti zeca ili patku.

[Simonović, R., Kako da idemo, što da jedemo i što da pijemo u planinama, (Nastavak), Hrvatski planinar, 1936, br. 7-8, str. 193]

Vina sam više puta ponio na planinu, ali sada ne nosim, jer smo redovno sve vino popili već prvi dan do podne, pa poslije kad smo ga upravo najbolje trebali, nije ga bilo. Vino je za planinara onda dobro, ako u njemu ima malo alkohola a dosta kiseline!

(...)

Kad smo 1926 bili na Velebitu oko Vaganskog vrha i Badnja pa došli na Rujno, tako smo obljučavili, da smo morali poslati jednu djevojku dolje na more, da nam donese nekoliko litara vina!

[Simonović, R., Kako da idemo, što da jedemo i što da pijemo u planinama, (Svršetak), Hrvatski planinar, 1936, br. 9, str. 271]

Ponekad je ponuda hrane na planini bila neočekivana:

- Jeste li vi gospodo pravoslavnii?
- Ne nismo, mi smo katolici.
- A tako, znate, meni se je prekojučer ponesrećila jedna ovca, pala je sa stijene pa sam je morao priklati, a da se ne pokvari zakopao sam je u zemlju da bude za ščenjce (pse). Ali ako bi je vi htjeli, ja bih je iskopao i ispekaao za vas.

Nazdravlje, pomislili, i pogledah na prijatelja. Okrene mi se želudac pri pomisli na zakopanu ovcu. Svladao sam nelagodnost i rekao: »Hvala,

mi u Zagrebu uopće ne jedemo janjetine pa bi bilo šteta da je ispečete a nama moguće ne bi išla u tek.«

- E pa ništa, kaže, ako nećete, ima zato onda mljeka i sira.

Muslimani naime, kako sam kasnije čuo, ne smiju jesti ono, što se unesrećilo, jer im to vjera brani. Tako na primjer ako vuk ili medvjed priklopje ovcu ili kravu i ostavi veći dio mesa na mjestu, musliman to ne smije jesti, već mora ostaviti ili u najboljem slučaju baciti psima.

[Božić, R., Od vrha do vrha, Štit i Vranica planina, Hrvatski planinar, 1939, br. 3, str. 68]

Kako gorštaci mijere vrijeme

Danas već i djeca znaju procijeniti koliko traje jedan sat. Nekad gorštaci nisu imali satove pa su vrijeme mjerili drugačije:

- A kako je to daleko?
- Nije daleko, dok popušiš jednu cigaru.
- Hvala.

Jedna jako dobra, možda i najbolja i najtočnija vremenska mijera je pušenje cigarete u ovim primitivnim krajevima, u kojima zapravo ljudi ne znaju trajanje jednog sata, nego ovako iz navade kažu »za jedan sat« ili za »dva sata«, a treba hodati više od pet, šest sati. Zato nam se vrlo svidjelo, što je taj čovjek izrazio vremensku udaljenost tom mjerom, jer smo znali, da je valjda i sam iskusio, kako daleko je došao, dok je popušio cigaretu.

[Vatovec, S., Kroz Durmitorsku visoravan, Hrvatski planinar, 1936, br. 12, str. 379]

Prvim penjačkim smjerom u planinama BiH

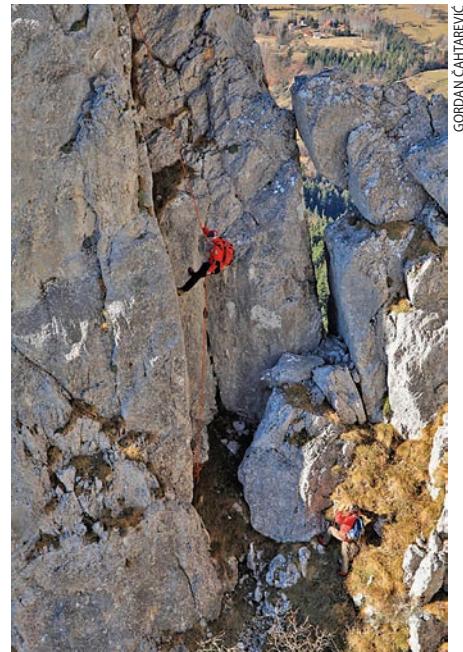
Slobodan Žalica, Sarajevo (BiH)

D

su ujedno i prvi penjački uspon u jugoistočnoj Bosni, u romanijama na Djevojačkim stijenama. Taj se njihov uspon smatra prvim penjačkim smjerom u planinama BiH. U studenome 2019. navršit će se 90 godina od toga uspona. Smjer vodi, vjerojatno, iz strme, travnate jaruge na sedlašce između dva zuba te na vrh drugog zuba. Danas se ondje često penju oni koji prijeđu Zijinu ljsku ili Sigmundov stup, prelazeći s prvog zuba na drugi.

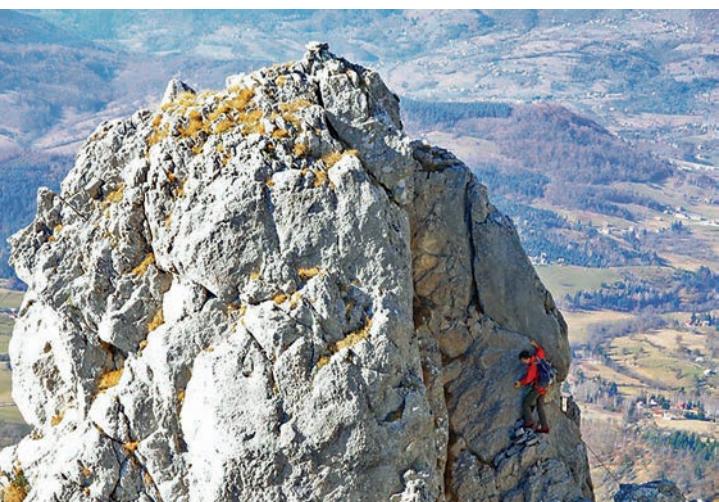
U knjizi »Planinarski zapisi« (PS BiH, Sarajevo, 1984.) Drago Šefer u poglavljju »Počeci alpinističke aktivnosti u BiH« piše: »Prilikom susreta sa Vojom Ilićem, trgovackim pomoćnikom u Sarajevu, prihvatio sam ponudu da s njim u subotu navečer krenem na Ravnu Romaniju. Njegovi su roditelji tamo imali posjed i kafanicu, koji kilometar prije Han Obodžaša. Voj je imao mlađeg brata

Ključni detalj u smjeru.

Bobana i sestru Ljubicu... U sami mrak krenuli smo pješice iz Sarajeva preko Vasinog hana, Hreše, Sumbulovca, a onda makadamskom cestom do Mokrog. Kod Pustopolja, ostavljajući cestu, izašli smo na Ravnu Romaniju... potom opet cestom prema kući Vojinih roditelja. Na našem putu nas je s lijeve strane pratila silueta Crvenih stijena. Negdje pred zoru, oko tri sata, stigli smo do našeg cilja. Gostoprivmstva Vojinih roditelja i danas se rado sjećam...

Jesen 1929. bila je neobično lijepa, sa mnogo vedrih dana, pa smo odlučili da umjesto na Ravnu Romaniju (Šefer ovdje pominje mjesec listopad, dok na drugim mjestima, i u našoj korespondenciji, navodi studeni te godine. op. a.), u posjetu njegovim roditeljima, odemo do

Djevojačkih stijena (Đeve) i okušamo se u stjeni. Voji sam pričao o Sloveniji, mojem boravku 1925. godine u tamošnjim planinama, o alpinistima. Prihvatio je da oprobamo nešto slično. Voj je bio čvrst momak, izdržljiv, i nisam sumnjao da će odustati kada se nađemo oči u oči sa stijenom.

Zanoćili smo negdje na Pustopolju u jednoj pojati punoj svježeg sijena, u kojoj je od silna mirisa bilo nemoguće zaspati, pa nas je rano jutro zateklo pod Djevojačkom stijenom. Prošli smo ispod nje od zapadnog do istočnog dijela, ušli u sipar i po njemu izašli po prilici do polovine, odakle smo, u jugoistočnom dijelu vrha koji gravitira platou, ušli u stijenu navezani na naše 20-metarsko uže.

Zapisao sam sjećanje na taj dogodaj: 'Jesen je, vedro nebo šuti, a razbaci podromanijski zaseoci nijemo miruju. Dvojica smo. Svaki sa svojim mislima, prvi put pokušavamo da se ogledamo sa 70-ak metara visokom

GORDAN ČAHTAREVIĆ

stijenom Đeve, sa njene jugoistočne strane... Penjemo između dva vrha, a promaja bije kao kroz odškrinuta vrata i suši znoj što curi niz leđa, ne od umora već od straha. Na vrhu oduševljenje, ostvarili smo jedan novi doživljaj nama do tada nepoznat.'

U podnožu zuba,
pored okna

Djevojačke stijene

GORDAN ČAHTAREVIĆ

GORDAN ČAHTAREVIC
GORDAN ČAHTAREVIC

Na rubu
Djevojačkih
stijena, Slobodan
Žalica (lijevo) i
Redžo Grabus
(desno)

Obojica smo poslije našega uspona razmišljali kako i gdje učiniti novi pokušaj; i, da li je potrebno da se posebno pripremamo i vježbamo. Sve što je kod ovog kratkog uspona doživljeno govorilo nam je da se bez pripreme i razmišljanja o stijeni ne može napredovati, da svaki ulazak u stijenu nasumice ne može dati dobar rezultat, pa smo poslije silaska na markaciju koja vodi prema Novakovoj pećini razgledali dio stijene iznad same pećine i odlučili da tamo bude naš sljedeći pokušaj«.

* * *

Jesen 2009. također je obilovala vedrim danima. Pozvao sam Redžu Grabusa da izvedemo uspon na drugi toranj Đeve, u čast Šefera i Ilića koji su tamo bili prije 80 godina. On je pozvao Gordana i Fadila, a ja sam poveo Sretu, mještanina iz Mokroga. Kristalno jasan jesenji dan, pun blagoga sunca, zatekao nas je na rubu Djevojačkih stijena. Beskrajni vidici prema južnom i zapadnom horizontu, a dolje duboko ispod nas nijemo su mirovali razbacani podromanijski zaseoci...

Redžo i ja (već veterani, ukupno 110 godina!) izveli smo prvenstveni uspon

Povratak na
rub Stijena, po
fiksnom užetu

GORDAN ČAHTAREVIC

Operacija Dinara

Stjepan Dubac, Zagreb

Priča o ovogodišnjem planinarskom pohodu na najviši vrh Hrvatske ne može se svesti na samo nekoliko redaka. Razlog su tomu pojedinci, i to (ne)obični pojedinci uklopljeni u družbu pod nazivom Radna skupina za osobe s invaliditetom. U jednu ruku nisu ni po čemu posebni, ali u drugu ipak jesu!

Oni su, kao što naziv radne skupine govori, osobe s invaliditetom ili skraćeno OSI. Ne vole kad ih se naziva invalidima jer im to zvuči kao da kažete da su bezvrijedni. Ne, oni nipošto nisu bezvrijedni, što svakodnevno dokazuju: odlaze na posao, uredno plaćaju račune, kredite, poreze... Njihov novac na tržištu vrijedi jednakako kao i bilo čiji drugi, ali do njega dolaze na teži način.

Na svojim radnim mjestima podjednako su učinkoviti kao i »oni drugi«, prividno zdravi. Međutim, hoćeš-nećeš, društvo ih ipak tretira na drugaćiji način. Katkad je taj odnos nepravedan, podcjenjivački, dapače, često i ružan, pa se mnogi od njih doista osjećaju obespravljeni i bezvrijedno. Čovjek je društveno biće pa se mnogi od njih okreću sebi sličnim, onima kod kojih pronalaze potporu, utjehu, pomoć. Naše društvo još uvijek ne zna što znači riječ i pojam inkluzija, a upravo je ona u posljednje vrijeme jako popularna.

Osobe s invaliditetom dio su svakog društva, svake populacije. Oni nisu dovedeni od negdje drugdje i nisu su se u društvu pojavili preko noći. Ne zavređuju da ih se bilo na koji način segregira, podcjenjuje, omalovažava ili sažalijeva. I među invalidima, kao i u ostalom dijelu populacije, ima raznolikih: visokih i niskih, mršavih i debelih, brzih i sporih, radišnih i lijениh, dobrih i manje dobrih. Ima onih koji više vole žutu od plave boje, onih koji radije navijaju za bijele nego za plave, a najviše je onih koji navijaju za »kockaste«. I među nama ima svakojakih čudaka, ali i fenomenalnih karaktera. Možemo mirne duše reći da su osobe s invaliditetom u mnogočemu jednake ostatku pučanstva.

Naravno da ljudska bića nisu u svemu jednaka. Ne rađamo se na isti način, imamo raznovrsne karakterne osobine i reakcije, pa i razne oblike oštećenja ili, ako hoćete, invaliditeta.

Nakon ovakvog uvoda valjalo bi reći nešto i o pohodu na Dinaru, što je uostalom i glavna tema. Svake godine u lipnju Hrvatski planinarski savez organizira tradicionalan uspon na Dinaru. Nekoć se taj pohod organizirao u travnju, a već nekoliko godina u lipnju. Nositelji organizacijskih poslova jesu Komisija za planinarske vodiče HPS-a i planinarske udruge iz Šibensko-kninske županije.

Za datum ovogodišnjeg pohoda određen je 2. lipnja. Polazišta je točka bilo sklonište Glavaš, gdje je pohod službeno otpočeo u 8 sati ujutro, premda su neki krenuli i ranije. Nas sedamnaestero odvažnih, od kojih je deset osoba s invaliditetom, skupilo se ispred skloništa oko 8:30 sati. Nakon prijave organizatoru te obavlješćivanja pripadnika HGSS-a, koji su osiguravali pohod, krećemo markiranim stazom prema utvrdi Glavašu. Ispočetka se nastojimo kretati kao jedinstvena skupina, ali to nije moguće jer svi nemaju jednaku razinu fizičke spremnosti pa se ubrzo razdvajamo u dvije skupine. Staza kojom se krećemo prilično je prometna i dobro markirana pa nema opasnosti od lutanja. Prva, brojnija skupina, drži dobar ritam. Slijede osobe imaju svoje pratitelje, no i ostali uvijek imaju uza se nekog vodiča ili pomagača. Skupina gluhih momaka mogla je odmaknuti dalje od ostalih, ali smo s njima uvijek bili u vizualnoj vezi.

Kao planinarskog vodiča i voditelja radne skupine dopala me čast da vodim slijepu djevojku Ivu Šušak, članicu PDS-a Velebit, planinarskog društva kojem i sam pripadam. Iva sam upoznao na inkluzijskom pohodu na Medvednicu, koji smo kao radna skupina vodili u svibnju ove godine. Nakon toga smo zajedno planinarili po Samoborskom gorju i sada na Dinari. Iva je zajedno s prijateljima – slijepim osobama i vodičima (Planinarsko društvo slijepih Prijatelji planina) – dan prije (u petak, 1. lipnja) ispenjala Dinaru iz smjera Brezovca. Njezina odvažnost i hrabrost da se u dva dana popne na isti vrh iz dvaju različitih smjerova dovoljno govori o njezinoj snazi.

Iva i ja zajedno s ostalima dobro napredujemo. Na račvanju putova (lijevo za vrh Sinjal, ravno za sklonište Martinovu košaru) odabiremo put

prema vrhu. Sunce nesmiljeno prži, no mi nastavljamo. Pritisnuti vrućinom izbijamo na greben, gdje nas dočekuje dobro znani i opjevani vjetar s Dinare. Uspinjačemo se i taman kad pomisliš da je vrh najviša točka koju vidiš ispred sebe uviđaš da nije i da ima još puta. Kada će, kada će... prolaz kroz klekovinu i eto nas na vrhu. Meni je to bilo prvi put da sam dotaknuo najviši vrh Hrvatske, a Ivi drugi put u dva dana. Bravo!

Naši gluhi dečki stigli su na vrh prije i sada se »naslikavaju« u raznim pozama. Cijeli vršni predio pun je planinara i stalno pristižu novi. Na vrhu su i pripadnici HGSS-a te planinarski vodiči koji osiguravaju pohod. Od naše se skupine četrnaest osoba uspelo na vrh, a njih trojica – jedna slijepa osoba s vodičem i druga s transplantiranim plućima – morali su odustati. Kao krajnje točke dosegli su sklonište Martinovu košaru i greben na putu prema vrhu. Pametno su zaključili da bi njihovo daljnje napredovanje bilo previše naporno te su se okrenuli i spustili natrag u Glavaš.

Na vrhu se zadržavamo prilično dugo. Uživamo u lijepom vremenu i vidicima unaokolo. Vidimo neke nama još uvijek nedosegnute vrhove i zaključujemo da ih moramo posjetiti. Našim slijepim prijateljima nastojimo što je moguće bolje riječima dočarati vidike i cijelu sliku. I ovdje se slikamo u raznim pozama jer ne doseže se najviši vrh Hrvatske svaki dan. Zlatko nam je skuhao kavu, što je cijelom događaju dalo poseban ugođaj. Pijemo kavicu na najvišem vrhu u Hrvatskoj. Božanstveno!

No, dolaskom na vrh obavili smo tek pola posla jer treba se i spustiti. Za povratak odabiremo drugu stazu, onu koja vodi do nedavno otvorenog skloništa »Drago Grubač«. Iako ta staza nije još službeno markirana, oznake su dobro vidljive, tako da nema poteškoća sa snalaženjem. Vidjeli smo da se mnogo planinara spušta s vrha tom stazom pa smo i mi odabrali taj smjer. I doista, pri spuštanju tim putom otvaraju se široki vidici. Mislim da je ta staza jedna od najljepših u Hrvatskoj, no spust

Stjepan Dubac i Iva Šušak na putu kroz klekovinu prema vrhu Dinare

Sudionici

U »operaciji« Dinara sudjelovali su: Iva Šušak, Ivan Plejić, Zorko Baučić, Vlatko Palaić, Danijel Papeš, Robert Holjevac, Antonio Mock, Stanko Nemeć, Zlatko Mihocek, Josip Matanić, Kornelija Hanžek, Giovanni i Jadranka Ardizzone, Martin Jukić i Miranda Jakelić, Lidija Cvitković Dubac i Stjepan Dubac. Članovi su planinarskih društava PDS Velebit, PDS Prijatelji planina, PD Bundek, PK Split, sekcije »Zdravi stilovi života« (Udruga gluhih i nagluhih Grada Zagreba), Udruge Inspiro i Udruge Zvono – Split.

Ovu akciju Radne skupine za OSI ostvarili smo sredstvima iz europskog projekta Erasmus plus »Penjanje za sve« i sredstvima HPS-a. U ime Radne skupine za OSI zahvaljujem voditelju hrvatskog tima projekta »Penjanje za sve« Dorijanu Klasniću za pomoć i potporu. Zahvaljujem također i europskom timu istimenog projekta, koji nam je od početka pružao potporu i pomoć, zahvaljujući kojoj smo i osnovali Radnu skupinu. Zahvaljujem i planinarima – sudionicima pohoda, koji su nam cijelo vrijeme pružali potporu, planinarskim vodičima, Komisiji za planinarske vodiče HPS-a, HPD-u Sinjal 1831 iz Kijeva, pripadnicima HGSS-a, svima koji su sudjelovali u osiguravanju i organizaciji pohoda te svima koji sudjeluju u aktivnostima Radne skupine, kao i onima koji nas stalno podupiru. Nadam se da će tako biti i ubuduće.

Članovi Radne skupine za osobe s invaliditetom u Komisiji za vodiče HPS-a na najvišem vrhu Hrvatske (Dinara, 1831 m)

traje i traje, a Ivu je počelo boljeti koljeno. Uspon na Dinaru dva dana zaredom uzima danak i svaki joj korak postaje sve teži i bolniji. Elastičnim joj zavojem učvršćujemo lijevo koljeno, što je u početku pomoglo, ali su s vremenom bolovi ipak postajali sve jači. Iva to hrabro podnosi, ali meni kao njenom vodiču nije lako gledati kako je muče bolovi. Više sam joj puta nudio da je nosim, makar malo, nekoliko metara, ali nije htjela ni čuti za to. »Nosit ćeš me kad više ne budem mogla«, rekla mi je, »ajde, idemo dalje!«

Konačno dolazimo do izvora na markiranoj stazi koja iz Glavaša vodi do skloništa Martinove košare. Na ploči pored staze стоји putokaz »Glavaš 1 sat«. Premda se tih sat vremena i ne čini mnogo, u ovakvim okolnostima putu nikad kraja. Bolovi u koljenu te češće kraće stanke produžile su vrijeme silaska tako da smo u sam smiraj dana, kada je sunce već zašlo među brda, napokon došli do utvrde Glavaša. Još samo malo, čuju se glasovi, vide se šatori i sklonište, stisni zube, idemo do kraja.

I evo nas kod skloništa! Poklici, pljesak, čestitanje, bravo, ekipo! Svi sudionici akcije Radne skupine vratili su se živi, zdravi i zadovoljni. A to je najvažnije!

Sutradan smo si opuštenim i polaganim hodom priuštili povijesno-turistički obilazak slapa Krčića i kninske tvrđave. S tvrđe gledamo Dinaru i put kojim smo silazili. Kad to vidiš moraš biti ponosan!

I što reći na kraju, kakve zaključke i koje pojedinosti istaknuti? Kao osobe s invaliditetom pokazali smo da možemo postići mnogo i da za nas ništa nije nemoguće. Iz europskog

projekta »Climbing for everybody – Penjanje za sve« i od HPS-a pribavili smo sredstva za ostvarenje ovog nauma te smo tiskali majice s natpisom »Nemoguće je mišljenje, a ne i činjenica« (»Impossible is an opinion, not a fact!«). Tu je rečenicu izrekao Tom Whittaker, slijepa osoba i ujedno prva osoba s invaliditetom na vrhu Mount Everesta. Ona na najbolji način pokazuje da su OSI u planinarenju i penjanju sposobne ostvariti mnoge važne rezultate i podvige.

Akcija na Dinari pokazala je da je Radna skupina za OSI kadra organizirati i provesti takve aktivnosti. U radnoj je skupini svaki pojedinac važan i poseban, a njegova posebnost najbolje dolazi do izražaja u aktivnostima cijelog tima. Pojedinačno i zajedno pomicemo granice, rušimo predrasude i zapreke koje ionako postoje samo u glavama onih koji se nikad ne bi usudili sami ili u društvu ostvariti ono što osobe s invaliditetom ostvaruju gotovo svakodnevno. Život je na svoj način neprestana borba i nema sumnje da kao osobe s invaliditetom i kao radna skupina uvijek moramo dokazivati što sve možemo. Nama to nije nemoguće, svjesni smo da je svaki put na svoj način bremenit i trnovit, ali odlučni smo da nastavimo sa svojim aktivnostima. Neće nam biti lako, ali mi i ne želimo da nam bude lako jer kad bilo tako onda bi to mogao svatko.

Imamo nove izazove, želje, ambicije, planove. Nadamo se da ćemo neke od njih moći ostvariti. Neke od njih vrlo skoro, dok za druge treba vremena, no mi smo ustrajni jer želimo stalno razvijati svoju inicijativu planinarenja i penjanja za sve. Za nas ništa nije nemoguće!

Slikarski ciklus »Hrvatske planine« Stipana Tadića

Alan Čaplar, Zagreb

UZagrebu je početkom godine bila postavljena atraktivna slikarska izložba pod naslovom »Hrvatske planine«. Već dugo na hrvatskoj likovnoj sceni nije bilo tematske slikarske izložbe posvećene isključivo našim planinama pa je taj dogadjaj još značajniji i zanimljiviji, ne samo za planinarsku nego i najširu javnost koja prati slikarstvo u Hrvatskoj. Autor slika i izložbe jedan je od vodećih hrvatskih slikara mlađe generacije Stipan Tadić, koji i sam rado obilazi hrvatske planine.

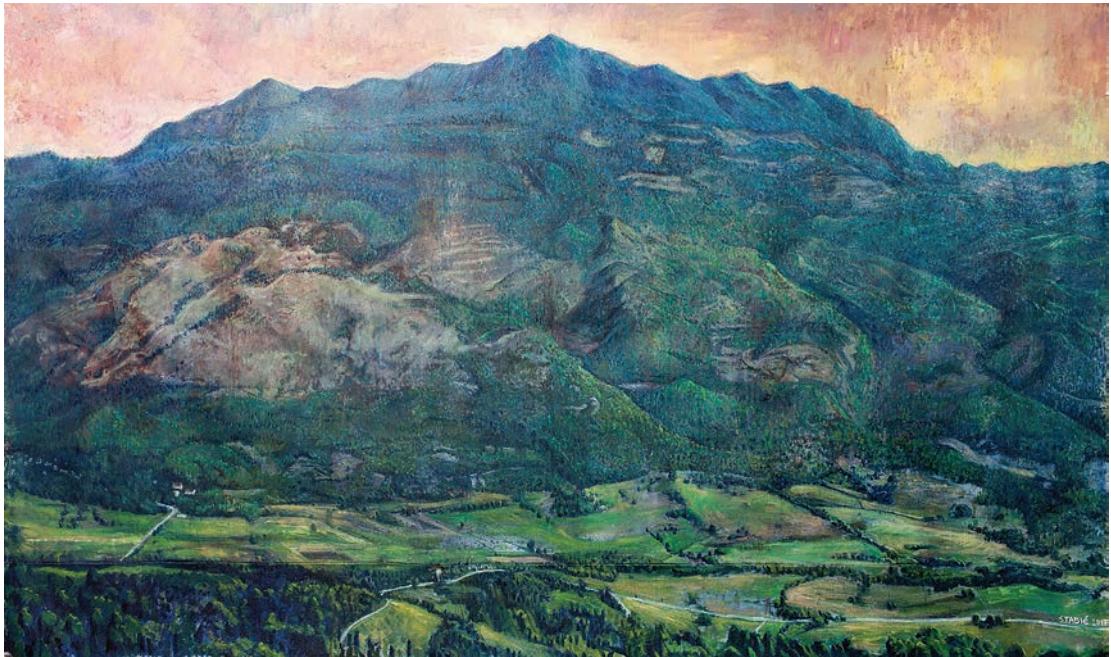
Tadićeva samostalna izložba bila je tijekom siječnja i veljače izložena u zagrebačkom umjetničkom prostoru »Lauba«. Njome je Tadić tako nastavio koncept naivne umjetnosti i poetiku iz ciklusa »Motivi iz okolice« s početka 2017. godine, kada je prvi put predstavio monumentalnu sliku »Sljeme«, formata 290×140 cm. Kako su to zabilježili likovni kritičari, tom je slikom autor Sljemenu odao zasluženu počast koju nakon Anke Krizmanić,

»slikarice Medvednice«, nije kroz slikarstvo više dobilo te ga je prikazao u svoj raskoši. »Sljeme je najveća prirodna kvaliteta i ljepota Zagreba. Slika stoji na izložbi kao kontrast predgrađu, kao posveta prirodi i njezinoj ljepoti. Nastojao sam pristupiti tome istovremeno na klasičan i naivan način te uložio svu svoju snagu u formiranje nekog novog izričaja u uljanom mediju« - rekao je Tadić.

Za razliku od većine prethodnih Tadićevih slikarskih ciklusa, ovaj su puta pejzaži prikazani bez ljudske prisutnosti, a u fokusu je priroda - na pet velikih ulja na platnu: 'Biokovo', 'Dinara', 'Velebit', 'Sljeme', 'Sljeme sa stražnje strane' i 'Učka' te pet ulja na staklu, 'Sv. Rok', 'Klek', 'Ravna gora', 'Ivanščica' i 'Kalinik'. Kako je u predgovoru izložbe ustvrdila recenzentica Patricija Počanić, Stipan Tadić ovaj ciklus temelji na svojevrsnom geografskom i etnološkom osobnom istraživanju planina, obilazeći ih osobno, rekonstruirajući njihov obris pomoću trenutnih crteža, modela u glini i

Sljeme 2, 150x290 cm, ulje i jajčana tempera na platnu, 2017.

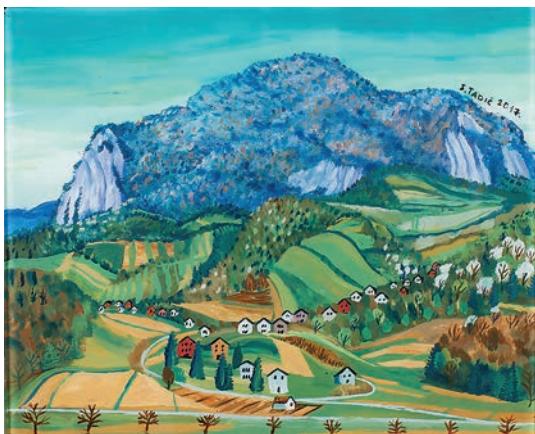

Učka, 290×170 cm, ulje i jajčana tempera na platnu, 2017.

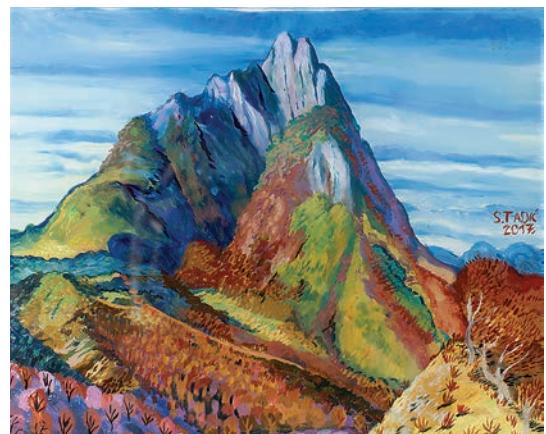
geografskih karata, slikane bez fotografskog predloška kako bi prikazao jedinstveni, vrlo osobni doživljaj prirode kao i stvorio vlastiti 'rukopis' unutar revolucionarne povijesti često sporednog žanra – pejzaža. »Iako Tadić želi predstaviti isključivo nešto estetsko, 'lijepo', moguće je slojevito iščitati djela na temelju odnosa čovjeka i prirode na osobnoj i univerzalnoj razini, što ga povezuje s panteističkom vizijom romantizma, na temelju odnosa prema povijesti i revolucionarnoj ulozi samog žanra kao i viziji stvaranja alternativnog

modela suvremene umjetnosti koji nastaje spajanjem poznatih predložaka tradicije i suvremenog neovisnog crteža«, ocjenjuje Počanić.

Posebnost je Tadićeva slikarstva što prostor koji prikazuje na slikama nije uljepšan, nego iskren - hiperrealan. Tadić je slikar i crtač, autor poznatih slika parafraze slike Otona Ivekovića »Dolazak Hrvata«, naslikao je portrete brojnih uglednika i »običnih« ljudi, monumentalnu sliku »Cijeli moj život« te oslikao vjerojatno najveći grafit u Hrvatskoj oko jednoga trgovačkog centra

Ravna Gora 18,5×15, ulje na staklu, 2017.

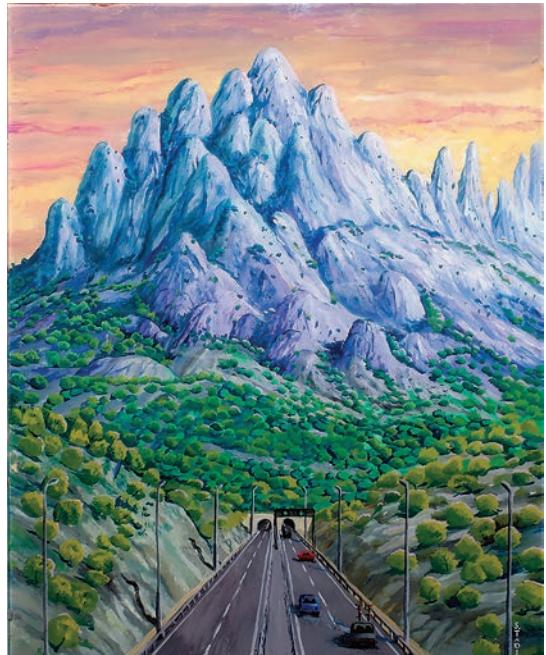
Klek, 18,5×15cm, ulje na staklu, 2017.

Biokovo, 290x230 cm, ulje na platnu, 2017.

Kalinik, 18,5x15 cm, ulje na staklu, 2017.

Sveti Rok, 37,5x30 cm, ulje na staklu, 2017.

na Vrbanima u Zagrebu. Nakon toga posvetio se crtežu i stripu. No sada je ciklusom »Hrvatske planine« oživio jedan gotovo zaboravljeni stil. Nadamo se da Tadićeva inspiracija za slikanjem planina neće presušiti, već da će ubuduće biti još takvih lijepih ostvarenja s motivima naših planina.

Za vrijeme trajanja izložbe u Laubi održano je pet predavanja posvećenih planinama. Prvo je bilo o Medvednici, potom je Dubravko Šincek održao predavanje »Planinarenje po zavičaju – planine Zagorja«, Luka Tomac o »Planinama u nestajajuću – Klimatske promjene i ljudi«, Josip Zanki o romantičnim vizijama planina, a za sam kraj ostavljeno je predavanje književnika Ede Popovića i Andrije Škare »Od grada do planine«. Izložbu su pratile i kreativne radionice za djecu, Laubice. Izložbu i popratna događanja zabilježili su brojni domaći mediji.

Hrvatski planinarski savez objavio je 1994. brošuru »Planine u hrvatskom slikarstvu« s reprodukcijama najznačajnijih slikarskih imena i njihovih ostvarenja, a prošle godine objavio je speleološki priručnik »Podzemlje kao slikarski motiv« u kojem je prikazan razvoj likovnog prikazivanja ulaza u podzemlje i podzemnih prostora. Time se

Ivanščica, 18,5x30 cm, ulje na staklu, 2017.

potvrđuje zanimanje planinara za likovnu umjetnost inspiriranu planinama, a nema sumnje da je Tadić ovim radovima zaslужio mjesto u svim idućim prikazima koji se bave slikarstvom s motivom hrvatskih planina. Činjenica je da u suvremenoj stvarnosti opterećenoj vizualnom kulturom brze fotografije i društvenih mreža, klasični slikarski radovi sve teže pronalaze svoje mjesto na kulturnoj sceni, no baš zato slikarstvo akademskog slikara Stipana Tadića predstavlja potvrdu da su planine inspiracija novim naraštajima umjetnika jednako kao što su u prošlosti bili inspiracija brojnim velikanicima hrvatskog slikarstva.

Dinara 290x195 cm, ulje na platnu, 2017.

Velimir Wintersteiger

U Samoboru je 4. lipnja u 87. godini preminuo Velimir Wintersteiger, dugogodišnji planinar i skijaški učitelj, koji je u razdoblju od 1964. do 1967. obnašao dužnost profesionalnog tajnika Planinarskog saveza Hrvatske. Bio je član više planinarskih društava. Od 1948. član je PD-a Zagreb, gdje djeluje u markacijskoj sekciji, od 1949. do 1960. u rodnom Jastrebarskom u PD-u Jastrebarsko, od 1960. do 1963. u PD-u »Dr. Maks Plotnikov«, a od 1964. djelovao je kao član PD-a Japetić iz Samobora.

Svoje je slobodno vrijeme i sav društveni rad posvetio planinarstvu i skijanju stekavši potrebna stručna znanja kao vodič i skijaški učitelj. Godine 1949. sudjeluje u alpinističkom tečaju na Durmitoru, a ujedno i u akciji izvlačenja smrtno stradalog planinara. Iste godine je s Mirkom Kosom inicijator osnivanja PD-a Jastrebarsko. Sljedeće godine potiče gradnju doma na Japetiću, u kojoj i sam sudjeluje. Od 1950. je alpinistički pripravnik, a 1953. postaje član GSS-a u ekipi GSS Jastrebarsko.

Godine 1960. seli se u Samobor i zapošljava u Školi učenika u privredi, gdje osniva planinarsku grupu Encijan. Godine 1964. izabran je za člana Izvršnog odbora PSH-a i profesionalnog tajnika PSH. Kao tajnik stavlja u funkciju domove u Tuku, na Risnjaku i Tomislavov dom na Medvednici te vodi dogradnju doma na Zavižanu kako bi se razdvojili meteorološki i planinarski prostori.

Pokreće, prema zamisli dr. Željka Poljaka, označavanje i uređenje trase Velebitskoga planinarskog puta,

otvorenog 1969., kojom prigodom prima značku VPP-a kao jedan od petorice osnivača. Mnogo je vremena uložio na uklanjanje vojno-izviđačkih vještina iz propozicija za orijentacijsko trčanje u planinarstvu.

Godine 1968. osniva Skijaški klub Samobor, u kojem od tada punih 12 godina obnaša dužnost predsjednika.

U PD-u Japetić je u 60-im godinama djelovao u skijaškoj i omladinskoj sekciji. Godinu dana vodio je planinarsku školu u planinarskoj sekciji OŠ Bogumila Tonija u Samoboru. Krajem devedesetih vodio je u istom društvu i markacijsku sekciju. Obišao je mnoge planine od Austrije do Grčke, među ostalima Grossglockner i Olimp, a najdraži su mu bili Japetić, Velebit, Risnjak, Jalovec i Durmitor. Primio je više priznanja, Nagradu grada Samobora za životno djelo 2005., srebrni znak PSH-a 1960., plaketu HPS-a 2010. i mnoge druge.

Pokopan je u Samoboru u krugu obitelji, a planinarska i sportska javnost Jastrebarskoga i Samobora čuvat će spomen na njegov rad u planinarstvu.

Prvi zimski pohod jaskanskih planinara na Japetić 1950. Na vrhu Japetića stoje Veljko Wintersteiger, Mirko Kos i Boris Janžić. U pozadini stoji ostatak bukve na kojoj je prije 2. svjetskog rata bio improviziran vidikovac izgradnjom platforme i prilaznih ljestava (tzv. »abesinska piramida«)

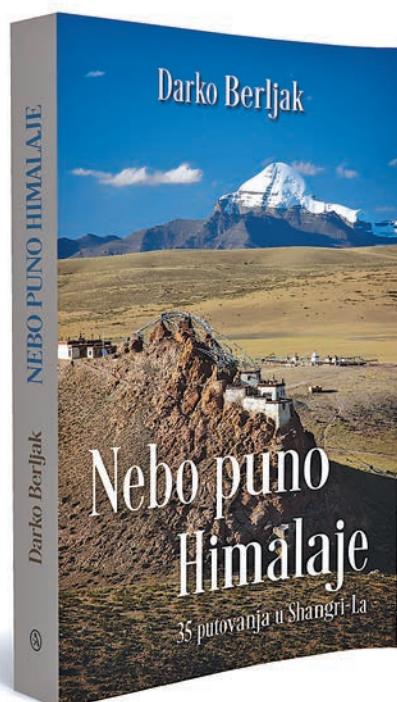

Iz tiska izašla knjiga »Nebo puno Himalaje« Darka Berljaka

Koncem lipnja iz tiska je izšla bogato opremljena knjiga »Nebo puno Himalaje« Darka Berljaka. Tom knjigom putopisnih eseja Berljak zaključuje trilogiju inspiriranu svojim dugogodišnjim pohodima u Nepal i Tibet, započetu »Dodirima neba«, a nastavljenu »Ključevima neba«.

Prvi je put oputovao u Nepal davne 1982. kao vođa Prve zagrebačke himalajske ekspedicije. Bilo je to tri desetljeća pošto je ta daleka kraljevina otvorila svoje granice, ali još uvijek u doba kad su tek malobrojni stranci dolazili podno padina Himalaje. Tri godine poslije stupio je i u dotada zabranjeni Tibet, čiji su stanovnici živjeli na način koji se nije mijenjao stoljećima. Od tada je boravio u Nepalu i Tibetu više od trideset puta i imao sreću da uhvati dio sačuvanih ostataka tih dviju drevnih kultura koje je već počeo nigrizati zapadnjački duh.

U višeslojnoj knjizi »Nebo puno Himalaje« Berljak sažima više od tri desetljeća intenzivnog odnosa s udaljenim i mističnim krajevima u kojima je boravio ponajviše kao vođa himalajskih alpinističkih ekspedicija. No, »Nebo puno Himalaje« nije samo knjiga o ekspedicijama, već i svjedočenje o promjenama koje su se dogodile u tim krajevima i utjecale na tamošnje stanovništvo, na samog autora te na brojne suputnike

S ekspedicije na Annapurnu IV 1982.

s kojima je posjećivao taj kutak svijeta. Berljak teško skriva čežnju za prošlim, no svjestan je da postupno i neumitno nestaje mnogo toga po čemu su se te dvije zemlje razlikovale od ostatka svijeta.

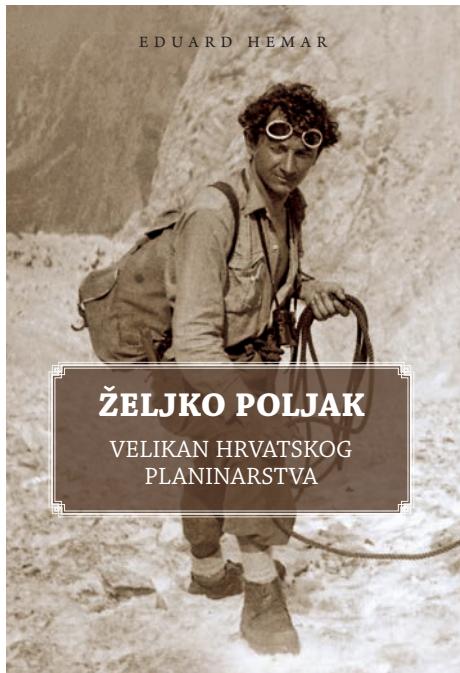
Knjiga »Nebo puno Himalaje« (nakladnika »Libricon«) zbirka je eseja u kojima autor katkad na poetski, a katkad na duhovit način dotiče opća mjesta života u Nepalu i Tibetu, ali i zakutke duša ljudi koje susreće i s kojima putuje. Tiskana je na 313 stranica, s 20 velikih crno-bijelih slika i 35 slika u boji na 16 stranica.

Knjiga se u HPS-u može nabaviti po promotivnoj cijeni od 100 kuna ili naručiti telefonom na broj 01/48-24-142, e-poštom na adresi hps@hps.hr ili putem web trgovine HPS-a.

Eduard Hemar: Željko Poljak – velikan hrvatskog planinarstva

U ponedjeljak 4. lipnja u 12 sati u prostorijama Društva hrvatskih književnika u Zagrebu na Trgu bana Jelačića u Zagrebu svečano je predstavljena knjiga Eduarda Hemara »Željko Poljak – velikan hrvatskog planinarstva«. Knjigu su u povodu 120. obljetnice časopisa Hrvatski planinar, kojemu je Poljak bio glavni urednik pune 42 godine (1959. – 2000.), zajednički objavili Društvo za povijest sporta i tjelovježbe i Hrvatski planinarski savez.

U cijelokupnoj povijesti hrvatskog planinarstva i suvremene hrvatske kulture malo je toliko svestranih ličnosti kao što je prof. dr. Željko Poljak. Cijeli je svoj život posvetio planinarstvu, medicini, putovanjima i književnosti, sudjelujući istodobno kao radoznali istraživač i kao angažirani stvaratelj, autor, urednik,

dužnosnik u planinarskoj organizaciji te neumorni učitelj naraštajâ planinara i liječnika. Gotovo da nema planinarske knjige izdane u drugoj polovici 20. stoljeća u čijem stvaranju nije imao udjela, najčešće kao urednik, a često i kao lektor, korektor, recenzent ili barem kao autor fotografija. U radu HPS-a sudjeluje već 70 godina, a u jednom mandatu bio je i njegov predsjednik.

Imajući u vidu Poljakovu ulogu u razvoju hrvatskog planinarstva, HPS je 2005. objavio njegovu autobiografsku knjigu »Život na planinarski način«, koja sadrži prikaze najzanimljivijih doživljaja i najvažnijih zgoda iz njegova planinarskog života. Od planinarskih knjiga treba posebno istaknuti vodič »Velebit«,

»Učka«, »Hrvatske planine« (više izdanja), »Antologiju Hrvatskog planinara« (s Alanom Čaplarom, 2008.) »Zlatnu knjigu hrvatskog planinarstva« (2004.) te monografiju »Hrvatsko planinarstvo u 1000 slika« (s Alanom Čaplarom, 2014.). Za planinarsko djelovanje na polju zaštite prirode primio je iz ruku dugogodišnjeg predsjednika Međunarodnoga olimpijskog odbora Juana Antonija Samarancha priznanje »Sport and Environment« (»Sport i okoliš«) i dosad je jedini hrvatski nositelj toga uglednog priznanja. HPS ga je još 1987. proglašio svojim počasnim članom. Primio je više od 150 raznih priznanja i odlikovanja, od kojih su najvažnija Orden zasluga za narod sa srebrnim zrakama (1975.), Trofej za fizičku kulturu Hrvatske (1978.), povelja začasnog člana Hrvatskoga liječničkog zbora (1997.) i Red Danice hrvatske s likom Franje Bučara (1999.).

Poljakov je život uglavnom poznat i dobro dokumentiran, no unatoč tome ova knjiga povjesničara sporta Eduarda Hemara donosi mnogo novih saznanja jer dosad nitko nije napravio tako temeljiti biografski prikaz Poljakova stvaralaštva i postignuća. HPS sa zahvalnošću vrednuje i cjeni Poljakovo planinarsko djelo, kao i angažman autora i njegovih suradnika na pripremi knjige o uistinu iznimnoj i jedinstvenoj ličnosti hrvatskoga planinarstva.

Knjiga ima 156 stranica, tiskana je u boji i uvezana u tvrde korice, a po promotivnoj cijeni od 100 kuna dostupna je u Uredu HPS-a i web trgovini HPS-a.

Alan Čaplar

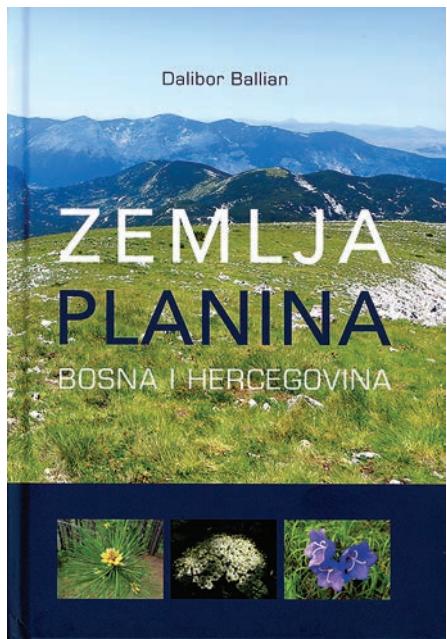
Dalibor Ballian: Zemlja planina Bosna i Hercegovina

U Sarajevu je krajem prošle godine tiskana knjiga Dalibora Balliana »Zemlja planina Bosna i Hercegovina«. To je kapitalno djelo o planinama BiH, vrlo zanimljivo za sve koji pohode bosanskohercegovačke planine. Knjigu je pripremila skupina entuzijasta Franjevačkoga medijskog centra na čelu s fra Jankom Ćurom.

Knjiga je zapravo zbirka tekstova autora prof. dr. Dalibora Balliana koja na jednom mjestu predstavlja ljepote i osobitosti planina BiH. Bjelašnica, Dinara, Maglić, Prenj, Čvrsnica, Zvijezda, Vlašić, Tajan i Jahorina samo su neke od planina koje možete upoznati i iznova otkriti u ovoj knjizi. Vrijednost knjige je višestruka, u prvom redu zato što popunjava prazninu u literaturi posvećenoj planinama Bosne. Knjiga donosi obilje podataka korisnih širokom krugu korisnika različitog obrazovnog profila i interesa. Autor knjige nije propustio da se pišući o vegetaciji, flori i fauni s posebnom pozornošću osvrne na endemične i rijetke svojte koje su zastupljene na pojedinim planinama BiH. Svaka je spoznaja o planini ustvari spoznaja o ljepoti i surovosti života, prošlosti sadašnjem i budućem. Knjiga izravno

Predstavljanje knjige »Željko Poljak - velikan hrvatskog planinarstva« u Društvu hrvatskih književnika

poziva čitatelja da odgonetajući planine istovremeno odgonetava život i odnos prema prirodi.

Rukopis čini 45 originalnih tekstova o isto toliko bosanskohercegovačkih planina, koji su u reviji »Svjetlo riječi« objavljeni u razdoblju od 2015. do 2017. Autor je, uz opise, za svaku od planina izdvojio poneku zanimljivost (legendu, povijesni događaj, prirodni fenomen, tradicijski običaj...), što je dodatno oplemenilo svaki od tekstova i knjigu u cjelini. Očito je da je autor prošao većinom tih planina, što knjigu čini potpuno autentičnom i drugaćijom od bilo kojeg planinarskog priručnika te pojedinih udžbenika geografije, biologije i drugih struka. Autor na mnogim mjestima apelira da se pod zaštitu stave brojni prirodni lokaliteti i rariteti planinskih masiva, pećine, atraktivni vodotoci, određene biološke vrste te istovremeno sugerira nastavak istraživanja šuma, špilja i pećina u funkciji dobivanja dodatnih stručnih saznanja i/ili iskoristavanja u funkciji razvoja turizma i jačanja ekonomskog potencijala države, odnosno opstanka (ili povratka) stanovništva na pojedinim planinskim lokalitetima.

Dalibor Ballian rođen je u Sarajevu 1962. U rodnom je gradu završio osnovno i srednje školovanje, a poslije toga Šumarski fakultet. Za asistenta na fakultetu biran je 1995. te prolazi kroz sva nastavnička zvanja do redovitog profesora. Objavio je velik broj znanstvenih radova iz područja šumarske genetike i oplemenjivanja te ekologije šuma publicirajući samostalno ili u koautorstvu 189 znanstvenih radova. Usto je objavio i više od 150 popularnih članaka različite tematike. Obavljao je niz različitih funkcija, od kojih je najznačajnija funkcija

prodekana za nastavu i prodekana za međunarodnu suradnju na Šumarskom fakultetu u Sarajevu. Glavni je urednik dvaju bosanskohercegovačkih časopisa: Hrvatska misao i Glasnik Zemaljskog muzeja.

Knjiga se može naručiti od Franjevačkog medijskog centra Svjetlo riječi telefonom na broju +387 33 726 200 ili putem e-maila emil@svjetlorijeci.ba i preplata@svjetlorijeci.ba. Cijena knjige s poštarinom iznosi 43 konvertibilne marke, odnosno 172 kune.

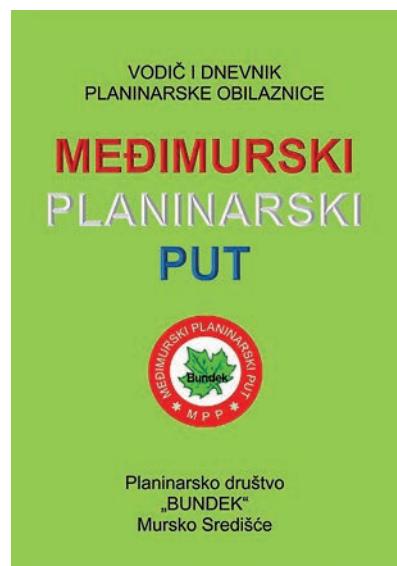
Nikola Šimić Tonin

Novi dnevnik revitaliziranog Međimurskog planinarskog puta

Međimurski planinarski put (MPP) osnovao je 1987. HPD Železna gora i održavao ga do 2016. kada je skrb o njemu preuzeo PD Bundek.

MPP je planinarska obilaznica linijskog tipa, duga 26 km, a može se prijeći za osam sati. Put prolazi kroz Međimurske gorice, pobrđe bez višeg, istaknutijeg vrha, koje je nastavak Slovenskih gorica, a najčešće je zvano Gornje Međimurje. Najviša je kontrolna točka na putu vrh Mohokos (344 m) u naselju Vučetincu. Mohokos je također KT Hrvatske planinarske obilaznice (3.1.), obilaznice Najviši vrhovi hrvatskih županija i Zagorskoga planinarskog puta (ZPP).

Obilaznica započinje u središtu Čakovca, na Trgu Republike, glavnom gradskom trgu. Put prolazi pokraj Staroga grada Zrinskih pa kroz naselja i preko brežuljaka povezuje prirodne ljepote te kulturne i turističke znamenitosti i osobitosti Gornjeg Međimurja. Na putu su vidikovci s kojih se mogu vidjeti hrvatske planine Kalnik, Ivanščica, Strahinjščica, Ravna gora, Maceljsko gorje te planine triju okolnih država; u Sloveniji

Donačka gora, Boč, Kamniško-savinjske Alpe i Pohorje; u Austriji Koralpe, a na istoku mađarski brežuljci. MPP završava u Štrigovi.

Nakon preuzimanja MPP-a PD Bundek je djelomično izmijenio trasu kako bi se izbjegle asfaltne dionice i povećala pristupačnost žigova. Revitalizirani MPP svečano je otvoren na Uskrsni ponedjeljak 2. travnja, kada je na njemu organiziran 1. Međimurski trail, koji će se održavati svake godine na taj blagdan.

Za planinare koji obilaze MPP postavljen je sandučić s upisnom knjigom na zidu seoskog turizma obitelji

Turk. Cijela je trasa iznova detaljno markirana, izrađene su i postavljene nove ploče na kontrolnim točkama i novi žigovi te izdan novi dnevnik obilaznice i značka. Dnevnik sadrži opis puta, zemljovide pojedinih dionica, QR kodove s GPS podacima i razne druge podatke. Tiskan je u tisuću primjeraka, a može ga se nabaviti narudžbom od PD-a Bundek, Frankopanska 8 / p.p. 20, 40315 Mursko Središće, ili na adresu elektroničke pošte pdbundek@gmail.com. Može se nabaviti i osobno u prostorijama HPS-a u Kozarčevoj 22 u Zagrebu.

Kruno Petričević

PLANINARSKE KUĆE

Nova planinarska kuća »Anin vrh«

Ovoga se proljeća velikoj obitelji planinarskih objekata u našoj domovini priključila nova planinarska kuća Anin vrh na Bilogori. Vlasnik i upravitelj kuće je HPD Bilo, Koprivnica. Kuća je otvorena prema dogovoru, a sve potrebne informacije mogu se dobiti od Miroslava Alekse na tel. 091/15-59-785.

Kuća je velikodušan dar dugogodišnje članice HPD-a Bilo Branke Vrabec, a ime je dobila prema njezinoj pokojnoj sestri, također dugogodišnjoj članici društva, Anici Vrabec. Ovom se prilikom gospodri Vrabec još jednom zahvaljujemo na lijepom i vrijednom daru.

Planinarska kuća nalazi se nedaleko od Koprivnice, na sjeverozapadnom dijelu Bilogore. Smještena je na vršnom grebenu, na nadmorskoj visini od 303 metra, uza šumsku cestu, oko 10 minuta hoda od trase Koprivničkoga planinarskog puta, otprilike 40 minuta hoda od Stankova vrha prema istoku.

Kuća je prizemnica s uređenim potkrovljem, ukupne površine 70 m². To je vrlo skladan i

funkcionalan objekt s terasom koja je okrenuta prema jugoistoku. Unutrašnjost je potpuno uređena i namještena. U prizemlju su veliki dnevni boravak spojen s malom kuhinjom, kupaonica s WC-om i ostava, a u potkrovju su prostorija s osam mjesta za spavanje i pred soblje u kojem također ima mjesta za spavanje. Objekt nema ni struje ni vode. Peći za grijanje prostorija i štednjak su na drva. Posebna je vrijednost prostor oko kuće površine veće od 6000 m², od kojeg je veći dio livada na kojoj se u slučaju potrebe mogu postaviti šatori.

Ove su godine u planu veći radovi na uređenju kuće i okoliša. Izgradit će se pomoći objekt za alat i drva, dva vanjska zahoda te klupe za odmor i uživanje na predivnoj šumskoj livadi oko kuće.

Svi bi planirani radovi trebali biti završeni do naših pohoda krajem ljata i tijekom jeseni. Pozivamo vas da se sami uvjerite kako je lijepa naša i vaša planinarska kuća. Pridružite nam se na 4. Renesansnom pohodu krajem kolovoza i 26. Planinarskoj kestenijadi u Podravini 13. listopada, kao i u bilo koje drugo vrijeme. Bilogora je lijepa i pristupačna tijekom cijele godine.

Boris Majerus

Planinarska kuća Anin vrh

Planinarska kuća na Kunagori obilježila 65. rođendan

Obilježavanje Praznika rada u Pregradi započelo je u jutarnjim satima planinarskim izletom za sve zainteresirane građane, a vodili su ga planinarski vodiči SPV-a Zagorje iz središta Pregrade, preko Lenartovih stuba do vrha Kunagore. Izlet je završio silaskom do planinarske kuće na Kunagori.

Kod kuće je, sada već po tradiciji, gradonačelnik Pregrade Marko Vešligaj posjetiteljima podijelio više od 150 porcija graha za koji je namirnice osigurao Grad, a pripremili su ga članovi planinarskog društva.

Planinarska kuća na Kunagori svečano je otvorena 1. svibnja 1953. U povodu 65. obljetnice otvorenja održana je svečana sjednica na kojoj je jedanaestero članova primilo brončani znak HPS-a za doprinos razvoju planinarstva. Uručio ih je predsjednik društva Darko Krušlin. Nagrađenima i društvu čestitao je gradonačelnik Vešligaj, zaželjevši članovima društva da i dalje ostanu aktivni kao i dosad te da svojim projektima pridonose boljtku grada Pregrade. Čestitkama su se pridružili zamjenica gradonačelnika Gordana Križanec Ružić i Berislav Sekušak, predsjednik Lovačke udruge Kuna iz Pregrade.

U kratkoj foto i video prezentaciji te izložbom starih fotografija prikazana je izgradnja kuće na

Svečana sjednica u planinarskoj kući Kuna gora

Kunagori, obilježavanje važnih datuma iz povijesti društva te aktivnosti pregradskih udruga vezanih uz kuću i Kunagoru. Ima tu mjesta za sve: i za planinare, i za lovce, rekreativce, brdske bicikliste i paraglajdere.

Mi planinari volimo ga zvati planinarskim domom, a lovci svojim lovačkim domom, no treba istaknuti da je to od prvih početaka zajednički planinarsko-lovački, odnosno lovačko-planinarski objekt. Organizirano

Planinarska kuća Kuna gora

ALAN ČAPLAR

Pohod na vrh Kuna gore

planinarstvo u Pregradi započelo je 1950. kada je osnovano planinarsko društvo, iako su Pregračani planinari i prije toga. Od samih je početaka postojala želja da taj kutak Hrvatskog zagorja posjećuju planinari iz drugih krajeva Lijepa Naše. Zajednička želja rezultirala je inicijativom nekolicine tada utjecajnih i društveno aktivnih ljudi u Pregradi, članova lovačkog društva Kuna (osnovanog u rujnu 1945.), koji su pokrenuli izgradnju lovačkoga doma.

Izgradnja kuće bila je velik zalogaj za jedno društvo. Nekolicina ljudi bili su članovi i u lovačkom i planinarskom društvu pa je prihvaćena inicijativa o izgradnji zajedničke kuće, što je bilo primjerenog tadašnjem stanju u zemlji.

Prema zapisima iz arhiva društva, najprije je za kuću odabrana lokacija u blizini Kostelgrada, gdje su

poravnavanjem terena započeli pripremni radovi. No nedugo se zatim odustalo od te zamisli i odabrana je nova lokacija, na južnoj padini Kunagore, na proplanku nedaleko od kojeg ima vode, a bili su tu i ostaci stare crkve koji su korišteni za gradnju temelja. Tako je već 1951. započeta gradnja zajedničkog doma na jugoistočnom dijelu Kunagore, ispod vrha zvanog Japica, a iznad Pregrade, kraj temelja bivše crkve – prasvetišta Gospe Kunagorske.

U izgradnji su sudjelovali mještani, učenici pregradske sedmoljetke, štićenici odgojnog doma za mušku djecu iz Bežanca te članovi planinarskoga, lovačkog i vatrogasnog društva uz pomoć radnih organizacija toga kraja. Tada još nije bilo današnje ceste pa je većina građevinskog materijala na rukama donijeta iz Pregrade. Za taj njihov trud možemo samo reći jedno veliko hvala.

Kuća je svečano otvorena 1. svibnja 1953., na radost svih mještana, posebno planinara, lovaca i drugih ljubitelja prirode, kojima je bila ugodan kutak za odmor i druženje sve do današnjih dana. Kuća je prizemnica s kuhinjom i blagovaonicom, ispred kojih se nalazi natkrivena terasa s vidikom na Pregradu i dolinu Kosteljine. U potkrovju su dvije spavaonice sa skupnim ležajevima za dvadesetak osoba. Kuća je elektrificirana i opskrbljena tekućom vodom, a 2013. otvorena je novi sanitarni čvor. Otvorena je za planinare i izletnike svake prve nedjelje u mjesecu, a osim planinarama i lovcima, često služi za rekreaciju pregradskim udruženjima i građanima. Na poticaj tvrtke Ultima d.o.o., 2015. je na kući postavljena kamera, tako da svi koji to žele mogu putem weba pregrada.uzivo.hr vidjeti našu Pregradu iz ptičje perspektive, s naše Kunagore.

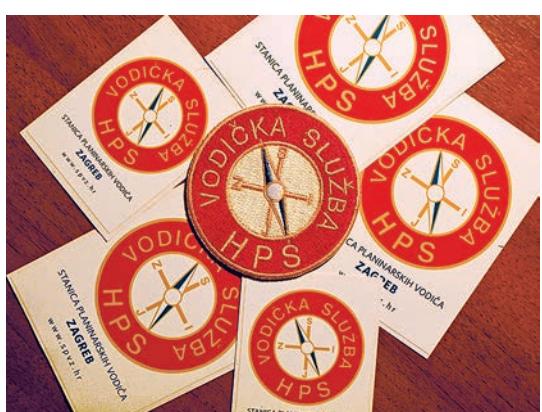
Davor Rogina

PLANINARSKI VODIČI

50 godina Stanice planinarskih vodiča Zagreb

Organizirano planinarstvo u Hrvatskoj započelo je 1874. osnivanjem HPD-a. Zabilježeno je da je prvi organizirani izlet izведен 1875., i to na Oštrc i Plešivicu u Samoborskom gorju. Prvim planinarskim vodičem u Hrvatskoj smatra se lugar Jakob Mihelčić iz Begova Razdolja, koji je prirodoslovcu i prvom uredniku Hrvatskog planinara Dragutinu Hircu otkrio putove u teško prohodne predjele Velike Kapеле.

U namjeri da organizira i unaprijedi vodičku djelatnost, Planinarski savez Hrvatske osnovao je 1961. stručnu komisiju za vodiče, kojoj je u početku bio na čelu vodič Božidar Škerl. Tri desetljeća na čelu Komisije za vodiče HPS-a bio je zagrebački vodič i instruktor Darko Luš, a novi je zamah Komisiji u proteklih pet

ALAN ČAPLAR

ALAN ČAPLAR

Vježba članova Stanice planinarskih vodiča Zagreb 2013. na Okiću

godina dao također član Stanice planinarskih vodiča Zagreb (dalje: SPV Zagreb) Dorijan Klasnić. Od samog je početka glavni cilj Komisije bio osposobljavanje i usavršavanje vodiča te unaprjeđivanje njihova rada u osnovnim planinarskim udrugama.

SPV Zagreb osnovan je na poticaj Komisije i Planinarskog saveza Grada Zagreba 12. prosinca 1968. Bila je to prva stanica vodiča u Hrvatskoj, kao teritorijalna jedinica Vodičke službe HPS-a. SPV Zagreb okupljao je iskusne planinare koji su djelovali kao vodiči u svojim matičnim društvima Zagreb-Matica, Velebit, Sljeme, Grafičar, Runolist, Sutjeska, Prijatelj prirode, Zanatlija i Vihor. U prvoj godini djelovanja imala je 25 vodiča i 10 pripravnika.

Od početaka razvoja vodičke djelatnosti u Hrvatskoj vodiči iz SPV-a Zagreb aktivno sudjeluju u raznovrsnim planinarskim akcijama u Hrvatskoj i inozemstvu. Obučavaju sebe i druge, planinare i penju se samostalno ili vodeći skupine, podupiru važne akcije HPS-a te rade na dobrobit planinarske zajednice. Tijekom preobrazbe sustava školovanja vodiča u 80-im godinama 20. stoljeća i nakon nje vodeću su ulogu u organiziranju i vođenju izleta i tura u planinarskim društvima preuzeli vodiči društvenih izleta pa se tada i u razdoblju koje je slijedilo znatno povećao broj organiziranih planinarskih izleta u društvima na zagrebačkom području. Zagrebački vodič Bernard Margitić, a zatim Dragutin Valečić, vodili su i Potkomisiju za vodiče društvenih izleta u Komisiji. SPV Zagreb dugi

je niz godina organizirao i vodio uspone na Triglav, a ta je tradicija posljednjih godina obnovljena. Osim Darka Luša, među članovima SPV-a Zagreb koji su zadužili HPS treba posebno istaknuti i Vladimira Mlinarića, koji se istaknuo ustrajnim školovanjem vodiča. SPV Zagreb djelovao je godinama u okviru Planinarskog saveza Zagreba, a dio zagrebačkih vodiča na poticaj Željka Gobeca osnovao je 1996. i udrugu specijaliziranu za vodičku djelatnost u turizmu.

SPV Zagreb registriran je 2009. kao udruga i pristupio je HPS-u. Formirao je svoje oružarstvo i knjižnicu te organizirao redovite vježbe za vodiče na širem zagrebačkom području. Istaknuo se kao jedan od nositelja projekta Via Dinarica i izvedbeni partner Programa za razvoj Ujedinjenih naroda (UNDP) na trasiranju toga puta u Hrvatskoj, a danas je partner Udruge Via Dinarica Croatia koja razvija Via Dinaricu. Članovi SPV-a Zagreb redovito pripremaju planinarske staze za posjetitelje na skijaškom natjecanju Snow Queen Trophy na Sljemenu. Pročelnik SPV-a Zagreb bio je od 2009. do 2014. Davor Banić, a od 2014. pročelnik je Alan Čaplar.

Po opsegu aktivnosti, broju članova i kvaliteti rada SPV Zagreb ubraja se među vodeće u Hrvatskoj. Godine 2013. dobio je godišnju nagradu Izvršnog odbora HPS-a za najbolju planinarsku web stranicu. Godine 2014. u Sarajevu sklopljen je sporazum o suradnji između SPV-a Zagreb, Split i Sarajevo, nakon čega je izvedeno nekoliko zajedničkih vježbi, zahtjevnih uspona i tečaja. Svake se

Uvježbavanje penjačkih tehnika za vodiče C-standarda

veljače, u suradnji s Gradskim društvom Crvenoga križa Grada Zagreba, provode vježbe prve pomoći. Uz suglasnost Ministarstva zaštite prirode i okoliša, članovi SPV-a Zagreb, zajedno sa članovima DVD-a Gračani, uredili su 2015. za izvođenje vodičkih vježbi sjeverni ulaz tunela u Gračanima. Na poticaj Željka Avdagića uspostavljena je 2016. »Vila Velebita«, memorijalna planinarska obilaznica Planinske satnije Velebit na južnom Velebitu. Ta atraktivna obilaznica otvorena je zahvaljujući suradnji PDS-a Velebit, HPS-a, JU NP-a Paklenica i SPV-a Zagreb, uz potporu Ministarstva branitelja. Lani je SPV Zagreb, uz potporu Ministarstva turizma i suradnju nekoliko javnih ustanova za upravljanje zaštićenim planinskim područjima, uspješno proveo i promidžbeno-edukativni projekt

te je bio domaćinom 37. Zbora vodiča na Sljemenu. Usto je organizirao i 15 vrlo dobro posjećenih vježbi, uspone na Dinaru i Triglav, a oružarstvo je proširio novom opremom za kretanje zahtjevnim planinarskim putovima i u zimskim uvjetima.

U sastavu SPV-a Zagreb danas je više od 250 aktivnih vodiča i deset vodiča instruktora, među kojima i nekoliko instruktora alpinizma i sportskog penjanja. Sastanci SPV-a Zagreb održavaju se obično u prostorijama HPS-a ili HPD-a Željezničar, a svakog prvog četvrtka u mjesecu vodiči se okupljuju na vježbama kod tunela u Gračanima. No, najvažnije od svega nisu vježbe ni sastanci, već činjenica da djelujući u svojim osnovnim planinarskim udrugama planinarski vodiči godišnje izvedu nekoliko tisuća akcija, na zadovoljstvo nepobrojivo velikog broja planinara sa zagrebačkog područja.

Obilježavanje 50. obljetnice formiranja SPV-a Zagreb započelo je 2. i 3. prosinca 2017. dosad najbrojnijem Zborom vodiča HPS-a, na kojemu su sudjelovala čak 182 sudionika iz svih krajeva Hrvatske. Domaćin Zbora na Sljemenu bio je SPV Zagreb, a zbor će se pamtitи po vrlo sadržajnom i uspješno izvedenom programu. SPV Zagreb nastavio je obilježavanje »okrugle« obljetnice nizom vježbi, među njima i kombiniranom vodičkom vježbom na Gorščici u travnju ove godine. Uspješno surađuje sa susjednim stanicama vodiča, HPS-om, planinarskim društvima iz Zagreba te širega zagrebačkog područja, tako da je danas SPV Zagreb po mnogočemu glavni most suradnje najangarijanijih planinara iz nekoliko desetaka planinarskih društava, upravo onako kako je to bilo i zamišljeno pri osnivanju stanice vodiča prije pola stoljeća.

Alan Čaplar

BRANKO DIVJANOVIC

Članovi SPV-a Zagreb na Gorščici na Medvednici

Više od 300 planinara na Tradicionalnom usponu na Dinaru (1831 m)

U subotu 2. lipnja uspješno je izveden tradicionalni uspon na Dinaru u organizaciji Hrvatskog planinarskog saveza, Stanice planinarskih vodiča Šibenik i HPD-a Sinjal iz Kijeva te uz sigurnosnu podršku HGSS stanice Šibenik. Najviši vrh Hrvatske je po lijepom i toplom vremenu pohodilo više od 300 planinara iz cijele Hrvatske, iz ukupno 49 planinarskih udruga te nekoliko planinara iz čak osam europskih zemalja.

Na ovogodišnjem usponu je po prvi putsudjelovala i radna skupina osoba s invaliditetom pod vodstvom Stjepana Dubca s ukupno 13 članova, koja je također uspješno svladala taj uspon. Na pohodu je i ove godine zabilježen znatan angažman planinarskih vodiča koji su vodili članove svojih matičnih planinarskih udruga.

U Glavašu je okupljene planinare pozdravio i zaželio im dobrodošlicu Marko Gojević u ime domaćina HPD-a Sinjal te Alen Čančarević u ime Komisije za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

Na usponu su sudjelovali članovi ovih planinarskih udruga: HPD Kamenar, PK Split, PD Promina, HPK Sv. Mihovil, HPD Sinjal, PD Viškovo, PD Diljgora, PD Slovenska Bistrica, PD Melnica, HPD Imotski, HPD Gojzerica, HPD Klikun, HPD Strmac, PD Kočari, HPD Martinčak, PD Karlovac, HPD Stanko Kempny, PD Kamešnica, PD Profundo, HPD Sv. Jure, HPD Sv. Ilija, PD Ericsson Nikola Tesla, HPD Kozjak, PD Pinklec, HPD Željezničar Gospić, PD Jelinak, PD

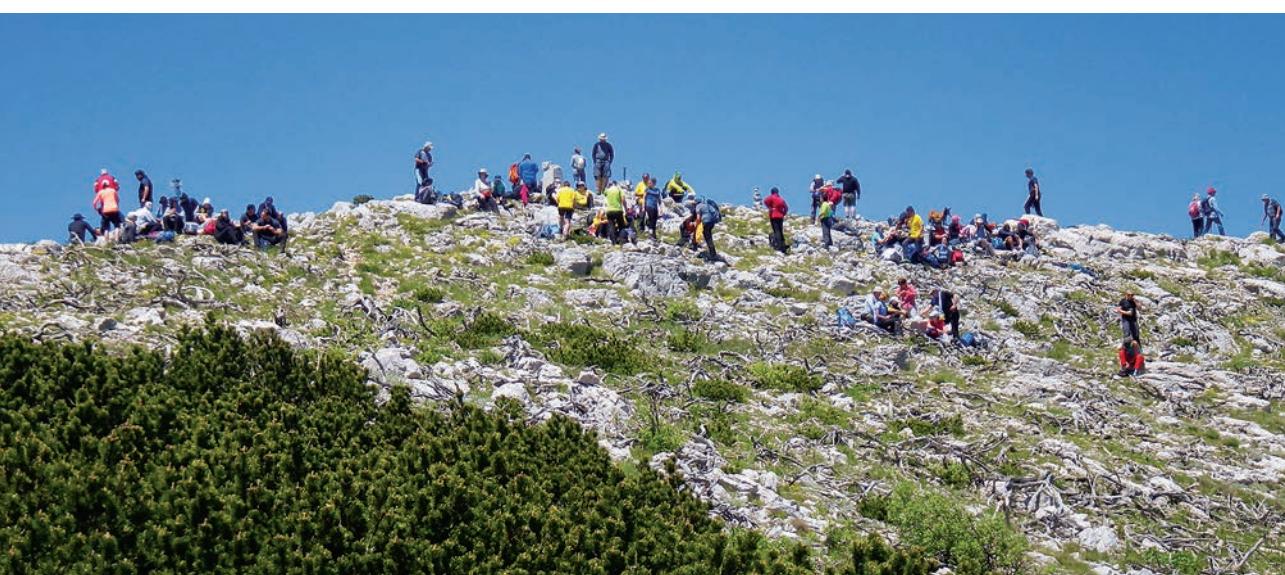
Riječki i šibenski vodiči zajedno u Glavašu

Strilež, HPD Zagreb-Matica, PD Glas Istre, PD Grohot, PD Gromovača, HPD Lipa, PDS Velebit, PK Ivanec, HPD Pusti Lober, HPD Ivančica, HPD Kunagora, HPD Belecgrad, HPD Gradina, HPD Mosor, PD Bršljan Jankovac, PD Brodosplit, PD Ludbreg, PD Svilaja, PD Sv. Jakov, HPD Garjevica, PD Dubovac i PD Bundek.

Alen Čančarević

Dani hrvatskih planinara na Ivanšćici

Ovogodišnji Dani hrvatskih planinara održani su 23. i 24. lipnja u Ivancu i na Ivanšćici u povodu 120. obljetnice planinarstva u Ivancu. Na susretu u Ivancu sudjelovalo je oko tisuću planinara iz 60 planinarskih društava.

Gužva na najvišem vrhu Hrvatske

Prvi su dan organizirana četiri planinarska izleta koje su vodili domaći vodiči iz Stanice planinarskih vodiča Varaždin. Planinarilo se po bližim kontrolnim točkama HPO-a, Ivanečkoj planinarskoj obilaznici, a SU Kraševski zviri spustila je nekoliko planinara u istoimene rudnike. U poslijepodnevnim su se satima sudiionici okupili na tradicionalnom planinarskom ručku i druženju u Ivancu.

Dani hrvatskih planinara svečano su otvoreni u 18:30 sati. Planinare su pozdravili predsjednik HPD-a Ivančica Borislav Kušen, predsjednik IO HPS-a Vladimir Novak i gradonačelnik Grada Ivance Milorad Batinić. Limena glazba iz Lepoglave izvela je »Planinarsku koračnicu«, koju je prije 80 godina napisao Ladislav Grinski i posvetio HPD-u Ivančica. U nastavku večeri planinari su uživali u programu Dana grada Ivance i koncertu Nene Belan.

U nedjelju se glavno događanje odvijalo na Ivančici (1060 m), odakle su se planinari uputili na dva planinarska izleta na obližnje vrhove. U 10 sati svečano je otvorena obnovljena piramida na vrhu Ivančice. To je učinjeno uz sufinanciranje Europskoga poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, od čega je 85% bespovratnoga europskog novca, a 15 % su bespovratna nacionalna sredstva. Preostala sredstva potrebna za uspješnu provedbu i završetak projekta osigurao je HPD Ivančica. Prigodni program izvelo je Kulturno umjetničko društvo Salinovec.

U 11 sati je kod kapelice na vrhu održana misa koju je vodio mons. dr. Nedjeljko Pintarić.

Uz druženje i glazbeni sastav, Jadranka Čoklica, dopredsjednica HPS-a, zatvorila je u 14 sati Dane hrvatskih planinara zahvalivši se domaćinima. Osim HPD-a Ivančica i HPS-a, potporu Danima hrvatskih planinara pružili su PS Varaždinske županije, HGSS stanice Varaždin, Čakovec i Krapina, Društvo prijatelja narodnih običaja Maska te brojni članovi i volonteri.

Nastup KUD-a Salinovec na vrhu Ivančice povodom otvorenja obnovljene razgledne piramide

Organiziranje Dana pomogli su Grad Ivanec i Turistička zajednica grada Ivance, koja je izradila prigodne dopisnice i dva poštanska žiga. Tom je prigodom izrađen i prvi planinarski novčić u Hrvatskoj i Europi. Društвima koja su sudjelovala dodijeljene su prigodne zahvalnice te je predstavljen domaćin sljedećih Dana hrvatskih planinara – PD Ravna gora iz Varaždina. Ta će se manifestacija nagodinu održati na Ravnoj gori. U ime budućih domaćina poziv planinara uputio je Neven Radović, dopredsjednik PD-a Ravna gora.

Ivan Borovečki

Okupljanje planinara u Ivancu

19. sastanak Balkanske planinarske unije u Turskoj

U Bursi, u Turskoj, održan je 12. i 13. svibnja redovni sastanak Balkanske planinarske unije. Hrvatski planinarski savez na tom skupu predstavljali su dopredsjednica Jadranka Čoklica i član IO HPS-a Ivan Hapač. Osim predstavnika iz Hrvatske, sastanku su prisustvovali delegati iz Slovenije, Crne Gore, Makedonije, Srbije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Grčke, Češke i domaćina Turske. Radni sastanak održan je u subotu 12. svibnja, a vodio ga je predsjednik BMU-a prof. dr. Jovica Ugrinovski.

Na otvaranju sastanka nazočne je pozdravio domaćin Ersan Basar, predsjednik Turskog planinarskog saveza, zaželjevši uspješan rad i druženje kao i ugodan boravak u Turskoj. Na sastanku su podnesena izvješća o akcijama koje su se odvijale u 2017. godini. Posebno je pohvaljeno natjecanje BMU-a u planinarskoj orientaciji na Rajcu u Srbiji, u kojem je sudjelovalo 29 ekipa iz 5 zemalja, u četiri kategorije. Uspješno je održano i regionalno prvenstvo u lednom penjanju, u kojem su sudjelovale Hrvatska, Slovenija i Srbija. Natjecanja su održana u Ovčar Banji, Bjelovaru, Zagrebu i Domžalamu tijekom protekne zime.

Predstavnici PZS-a osvrnuli su se na dostupnost podataka o planinarskim kućama na web stranicama svih članica BMU-a te su pozvali na snažnije povezivanje i razmjenu informacija. Dogovoren je održavanje planinarskog festivala za mlade od 17 do 23 godine te je prisutnima predstavljen njegov program. Domaćin festivala bit će Makedonija od 26. 6. do 1. 7., a odvijat će se na više lokacija. Orijentacijsko natjecanje BMU-a ove će se godine održati na Ohridu od 5. do 10. listopada. Razgovaralo se i o poduzimanju zajedničkog uspona na Dufourspitze (4636 m) od 27. 7 do 5. 8. 2018., a Planinarski savez Makedonije predložio je za 2019. poduzimanje zajedničkog uspona na Aconcagu (6962 m) u Južnoj Americi. Dogovoren je također da se organizira instruktorski seminar u Paklenici, na kojem će sudjelovati zainteresirani vodiči iz Makedonije, Slovenije, Albanije, Bosne i Hercegovine te iz drugih zemalja. Novi predsjednik PZS-a Jože Rovan prezentirao je brdske biciklističke staze u slovenskim planinama u dužini od 1800 km, a Jan Bloudek iz Češke planinarske asocijacije upoznao je prisutne s projektom »Penjanje za sve« koji je započeo 1. 1. 2016., a završava 31. 12. 2018., u kojemu sudjeluju savezi iz šest partnerskih zemalja. Bugarska predstavnica Katarina Ivanova predstavila je projekt »10 Balkanskih vrhova«, a u raspravi su izneseni prijedlozi koji će biti ugrađeni u dnevnik te

međunarodne planinarske obilaznice. Koncept suradnje između BMU-a i ERA-e u provođenju europskih pješačkih putova na prostoru jugoistočne Europe iznio je Boris Mićić (PSS). Okupljeni predstavnici planinarskih saveza također su razgovarali o visini članarine UIAA te troškovima njenog ureda te će na tijelima te međunarodne asocijациje uskladeno predložiti promjene modela članarine. U nastavku rada je češki predstavnik Jan Bloudek upoznao okupljene s novim petogodišnjim međunarodnim projektom suradnje koji će se nastaviti nakon završetka projekta »Penjanje za sve«.

Na kraju sastanka skup se obratio domaćin zahvalivši se na sudjelovanju u radu te su svim okupljenima uručeni certifikati o sudjelovanju. Sljedeći skup održat će se u Albaniji 2019., Češka će biti domaćin 2020., a 2021. Slovenija. Na svečanoj večeri kojom je završio sastanak BMU-a uručena je zlatna plaketa BMU-a istaknutom turskom planinaru Alaatinu Karaciju.

Jadranka Čoklica

U Mađarskoj održan sastanak partnera europskog projekta »Penjanje za sve«

Od 7. do 10. lipnja u mađarskom mjestu Bakony-szentlászló održan je prošireni sastanak vodstva projekta i članova šest tematskih radnih skupina u projektu. Tim Hrvatskog planinarskog saveza činili su Dorijan Klasnić i Stjepan Dubac iz PDS-a Velebit, Jagor Koprek iz HPD-a Zagreb-Matica, Antonio Begić iz HPD-a Željezničar, Tea Čalogović iz HPD-a Mosor te administratorica HPS-ove komponente projekta Gordana Blažević-Salopek iz ŠPK-a Ogulin.

Predstavnici HPS-ovog tima su s vodećim partnerom dogovorili izvedbu desetak aktivnosti u Hrvatskoj radi promocije ključnih resursa hrvatskog planinarstva u kontekstu povećanja članstva te podizanja kvalitete, tj. raznih oblika edukacije i inkluzivnih programa u planinarstvu. Nakon promoviranja inkluzije osoba s invaliditetom tijekom Tradicionalnog pohoda na Dinaru 2. lipnja, HPS će putem Projekta podržati još dvije aktivnosti Radne skupine za osobe s invaliditetom koja odnedavna uspješno djeluje u sklopu Vodičke službe HPS-a. Dogovoreni su dan otvorenih vrata ŠPK-a Ogulin te promocija indoor i outdoor penjanja za djecu i mlade u Zagrebu i Splitu. Nadalje, HPS će dodatno promotivirati uključivanje planinara mlađih od 30 godina u alpinizam tijekom jeseni na Kalniku te edukativne aktivnosti naprednog planinarenja koje provodi PDS Velebit. Uključivanje mlađih planinara u vođenje skupina djece i mlađih također može računati na podršku, a s posebnom pažnjom i u međunarodnom kontekstu bit će podržan i tradicionalni alpinistički kamp na Biokovu u listopadu.

Sudionici sastanka Balkanske planinarske unije u Bursi

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

U trećoj, završnoj godini projekta, planira se međunarodni Tjedan planinarstva u Italiji od 16. do 22. rujna, vrijedan seminar za instruktore planinarskih disciplina koji će se u 10. mjesecu održati u Sloveniji i završni administrativni sastanak u Slovačkoj krajem godine.

Projekt »Penjanje za sve«, promociju planinarstva i penjačkih sportova kao fizičke i društvene aktivnosti za sve sufinancira Europska unija putem Erasmus Plus programa za obrazovanje, obuku, mlade i sport, a provodi ga šest nacionalnih sportskih saveza, na čelu s Český horolezecký svazom (ČHS) kao vodećim partnerom. Partneri na projektu su Club Alpino Italiano (CAI), Slovenský horolezecký spolok JAMES (SHS JAMES), Magyar Hegyés Sportmászó Szövetség (MHSS), Planinska zveza Slovenije (PZS) i Hrvatski planinarski savez (HPS).

Dorijan Klasnić

Aktivnosti radne skupine Komisije za planinarske vodiče HPS-a za osobe s invaliditetom

Inicijativa »Planinarenje i penjanje za sve« koju provodi radna skupina za osobe s invaliditetom formirana pri Komisiji za planinarske vodiče HPS-a djeluje kroz raznovrsne aktivnosti koju provode i organiziraju ili sami članovi radne skupine ili se oni uključuju u istovrsne aktivnosti koje organiziraju razne udruge za osobe s invaliditetom (OSI) i planinarska društva.

Osnovni cilj svih takvih aktivnosti je omogućiti poboljšanje kvalitete života OSI kroz raznovrstan boravak u prirodi. Osim toga, Inicijativu propagiramo i putem prezentacija kao što je primjerice bila prezentacija članovima planinarske sekcije Invalida rada grada Zagreba (9. 4. 2018.) te studentima Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu (7. 5. 2018.).

Član radne skupine Zlatko Mihocek (SPV Varaždin) zajedno sa svojim slijepim prijateljem Stanom Nemecom sudjelovao je na planinarskom izletu na Pelješac i Korčulu (28. 4. - 1. 5. 2018.). Obojica su članovi istog planinarskog društva PD Bundeški iz Murskog Središća, koje je i organiziralo taj izlet te su se zajedno s ostalim sudionicima izleta popeli na vrh Sveti Ilijai (961 m) na Pelješcu i vrh Kom (508 m) na Korčuli.

Članica radne skupine Kristina Marijanović (SPV Zagreb, HPD Zagreb-Matica) niz godina surađuje s PDS-om Prijatelji planina (planinarsko društvo slijepih i slabovidnih osoba). Tako su se nedavno (12. 5. 2018.) članovi tog društva zajedno s pratiteljima – sveukupno 37 osoba, među kojima je bila i Kristina – popeli na Vojak (1396 m), najviši vrh Učke.

Planinarsko društvo slijepih »Prijatelji planina« osnovala je 1976. skupina slijepih entuzijasta ljubitelja planinarenja. U to vrijeme to je bio svojevrstan fenomen ne samo u našoj zemlji nego i u Europi. Tijekom proteklih 40 godina društvo bilježi bogatu i trajnu planinarsku djelatnost kojom je organizirano mnogo planinarskih izleta diljem Hrvatske i Europe.

Voditelj radne skupine za OSI, Stjepan Dubac (SPV Zagreb / PDS Velebit) organizirao je 20. svibnja u suradnji s udrugom Inspiro (udruga osoba s transplantiranim plućima) inkluzijski pohod na Medvednicu. Na pohodu su sudjelovale i osobe »bez invaliditeta« – članovi obitelji, prijatelji te zainteresirani pojedinci. Ciljevi su svakoga takvog pohoda zajedništvo, međusobno razumijevanje, učenje, suradnja i pomoć. Osobe s invaliditetom koje su sudjelovale na pohodu bile su Iva Šušak (slijepa osoba), Ivan Plejić, Daniel Papeš i Zorko Baučić (gluhi osobe; članovi sekcije Zdravi stilovi života – Udruga gluhih i nagluhih grada Zagreba), Monika Gvardijan (transplantirana osoba, predsjednica Udruge Inspiro i suorganizatorica ovog pohoda) te Stjepan Dubac (nagluha osoba). Na pohodu je sudjelovala i Branka Meić - predstavnica Ureda pravobraniteljice za prava OSI.

Ovim pohodom željeli smo okupiti što je moguće veći broj zainteresiranih osoba s kojima je voditelj radne skupine kontaktirao u prethodnih nekoliko mjeseci i koje su izrazile želju za sudjelovanjem u inicijativi Planinarenje i penjanje za sve. Za mjesto okupljanja

Planinarke i planinari s invaliditetom na vrhu Dinare

odredili smo parkiralište Bliznec na početku Bikčevičeve staze na Sljeme, u 8 sati ujutro. Svi sudionici pojavili su se na vrijeme te smo nakon kratkog predstavljanja već u 8:15 krenuli Bikčevičevom stazom prema planinarskom domu na Puntijarki. Trasu puta odabrala je slijepa Iva Šušak, dok su se pojedini sudionici izmjenjivali u njenom vođenju, točnije rečeno praćenju, jer je Iva svojim kretanjem pokazala da je mi ne vodimo nego samo slijedimo.

Za sat i pol stigli smo do planinarskog doma »Ivan Pačković« na Puntijarki (957 m), gdje smo pričekali da se svi okupimo. Dio sudionika odlučio je ostati kod doma, a ostatak je nastavio dalje prema vrhu Sljeme (1033 m).

Došavši na vrh standardno smo se fotografirali, zatim su se neki odlučili za spust do parkirališta drugom stazom (Leustekovom), dok je ostatak nastavio do Puntijarke, gdje smo imali malo duži odmor.

Kao i uvijek dođe vrijeme da se kući krene pa smo se i mi počeli spuštati Bikčevičevom stazom nazad do parkirališta. Spuštanje često bude nezgodnije od uspona, no i ovaj put Iva je pokazala zavidnu spretnost u kretanju po ne baš jednostavnom terenu prepunom skliskog kamenja i korijena. Korak po korak stigli smo do parkirališta i time je ovaj pohod uspješno završen.

Premda je većina osoba s invaliditetom, kao i ostalih sudionika opisanog pohoda, već i prije planinarila, nismo se svi međusobno poznavali. Za mnoge je od nas ovo bio prvi međusobni susret, no odlično smo funkcionalirali kao uhodani tim. Nije bilo dugotrajnog čekanja na stazi, kako na usponu tako ni na silasku.

Sve nas je svojom spretnošću oduševila slijepa Iva Šušak, koja je prirodno talentirana za planinarenje. Kad je vidite kako se kreće po stazi, steknete dojam da ona može sve. I ostala ekipa, posebice gluhi dečki Ivan, Danijel i Zorko, bili su jako obazrivi, pratili su sporije sudionike i brinuli se da sve prođe u najboljem redu. Na pohodu je sudjelovao i Mišel Prelesnik zajedno sa svojom suprugom i bebom od tek dva mjeseca i dva dana - mali Matej svladao je Bikčevičevu stazu kao od šale.

Tijekom ovakvih izleta svatko se može uvjeriti da OSI doista može postići mnogo. Upravo zato želimo ovom inicijativom privući, motivirati i potaknuti OSI da se bavi planinarenjem i/ili penjanjem, a one koji već jesu u tome, da sukladno svojim mogućnostima povise granice svojih želja. Nismo usmjereni samo na OSI, već se u inicijativu mogu uključiti i članovi njihovih obitelji, prijatelji, njihovi pomagači, terapeuti, učitelji... doista svi! Za daljnji razvoj inicijative potrebni su nam ljudi koji će je provoditi. Željeli bismo da to budu, u podjednakoj mjeri, osobe s invaliditetom i »bez« njega (ako takve uopće postoje). Riječ inkluzija znači prići, porazgovorati, motivirati, razumjeti i potaknuti OSI

da se počne baviti planinarenjem ili penjanjem. Svatko od nas u zajednici u kojoj živi i radi može naći barem jednu takvu osobu, pokušati je animirati i povesti na neki izlet u prirodu. Oblik izleta ovisi o mogućnostima (komunikacija i mobilnost) OSI, a da bismo to znali moramo je upoznati i prošetati s njom, pa i više puta ako treba.

OSI je po svom karakteru, ponašanju i reakcijama potpuno identičan ostatku populacije. I njih muče iste nedoumice, strahovi, sumnje, predrasude, neznanje. Ne treba se bojati rada s OSI niti dramatizirati, i nipošto sažaljevati. Tako sam i ja vodio Ivu preko najtežih dijelova Bikčevičeve staze, preko kamenja i korijena o koje nogu lako zapne. Bolje da se navikne hodati po takvom terenu nego da kasnije ima teškoća. Želim i dalje planinariti s njom, kao i s ostalima koji su bili na ovom pohodu, ali uključiti i neke nove meni još nepoznate ljude. Svaki sljedeći put onim iskusnjima treba povećavati težinu izleta te malo-pomalo, ali stalno probijati njihove trenutne granice. Ne preskačemo stepenice, idemo korak po korak, ali stalno naprijed.

Pozivamo sve zainteresirane za uključivanje u inicijativu Planinarenje i penjanje za sve. Slobodno nam se obratite na mail stjepan.dubac08@gmail.com. Vjerujte, zajedno možemo ispisati mnoge prekrasne priče!

Stjepan Dubac

Proslava dana PD-a Glas Istre na Koritima

Prve nedjelje u lipnju (3. lipnja) PD Glas Istre iz Pule organizirao je na Koritima, na Ćićariji, tradicionalnu proslavu Dana društva i tako obilježio 36. godišnjicu osnivanja. Poziv dragim planinarima iz Istarskoga planinarskog saveza i najava programa osmišljeni su posebno za tu priliku. I vremenski su uvjeti pridonijeli

Polaznici planinarske škole PD-a Glas Istre s diplomama

da pulski planinari taj dan provedu u prirodi i ugodnom druženju.

PD Glas Istre za svoje je članove organizirao prijevoz autobusom do Brgudca. Lupoglav kao polazište planinarskog puta br. 315 i tradicionalna polazna točka naših prvih članova na Ćićariju i Korita postao je i polazište za 1. Planinarski pohod Lupoglav – Korita koji će i ubuduće biti sastavni dio našeg programa obilježavanja godišnjice društva. Za prvi pohod prijavilo se 14 planinara i planinarki koji su dobili oznake pohoda s brojem. Prvi pohod donio je i prvog dobitnika majice Glasa Istre, a to je planinar koji stigne na cilj najblže prosječnom vremenu hoda prvog i posljednjeg pristilog planinara.

Dok su se planinari iz Pule približavali Koritima, 34 polaznika planinarske škole s voditeljem Sašom Kardinarom i iskusnim alpinistima, izvodili su posljedne vježbe na Brajkovo stijeni. Oni su na Korita došli dan prije. Ostali sudionici proslave provodili su vrijeme u druženju i obilasku okolnih vrhova – Orljaka, Županjskog vrha i Planika.

U 14 je sati predsjednik PD-a Glas Istre pozdravio goste i sve prisutne planinare i planinarke. Svojom nazočnošću proslavu su uveličali članovi HPD-a Planik, PD-a Elektroistra, PD-a Skitaci i HPD-a Japetić iz Samobora. Polaznicima planinarske škole uručene su diplome za uspješno završenu školu. Na zapadnoj fasadi planinarske kuće, okrenutoj ka prilazu, otkrivena je infoploča veličine 100×100 cm s isječkom zemljovida Ćićarije, koja je izrađena uz suradnju HGSS-a i IPS-a.

Okupljenim planinarama predstavljena je planinarka Mladenka Mavrić, dobitnica majice na pohodu Lupoglav – Korita, a povaljena je i Iva Gavrić, najmlađa sudionica pohoda. Predsjednik društva upoznao je prisutne s prijavom na natječaj HPS-a za

dodjelu sredstava za održavanje planinarske kuće i odlukom Komisije za planinarske objekte i Izvršnog odbora HPS-a o dodjeli namjenskih sredstava za uređenje spavanaice i požarnog izlaza, što je pozdravljenio velikim pljeskom.

Tradicionalan planinarski fažol, koji je bio besplatan za sve prisutne, nakratko je prekinuo naše svirače Željka Grabara na harmonici i Feruča Lazarića na gitaru.

U nastavku programa održani su turniri u odbojci 2×2 , badmintonu i pikadu, a pobjednicima su dodijeljeni prigodni pokloni sponzora Kibube.

Druženje se nastavilo uz glazbu, pjesmu, piće i dobro raspoloženje do 17 sati, kada su se okupljeni počeli spremati za povratak. U 18 je sati autobus s planinarama PD-a Glas Istre krenuo prema Puli, uz sunce koje nas je obasjavalo sa zapada, lagano Feručovo prebiranje po žicama gitare i saznanje da su istarski planinari lijepo proveli dan.

Goran Kos

Planinarenje uz poeziju na pohodu »Od Ivane do Tadije«

U nedjelju 22. travnja održan je već osmu godinu zaredom tradicionalni planinarski pohod »Od Ivane do Tadije« u organizaciji PD-a Dilj gora iz Slavonskog Broda. Ispred planinarskog doma Đuro Pilar u Brodskom Vinogorju okupilo se oko 300 planinara svih uzrasta. Osim domaćih planinara iz Slavonskog Broda, pohodu se pridružilo mnogo planinara iz cijele Hrvatske: iz Požege, Pakracu, Našica, Bjelovara, Feričanaca, Pleternice, Kutjeva, Velike, kao i iz brojnih gradova Bosne i Hercegovine. Svi su došli sa željom da uživaju u prirodi pitome i predivne Dilj gore, prolazeći stazama i šumama kojima su nekada hodali i iz koje su crpili inspiraciju veliki književnici Ivana Brlić Mažuranić i Dragutin Tadijanović kojima je ovaj pohod posvećen. Pohod je prvi put održan 17. travnja 2011., kada je otvorena i nova planinarska staza istog imena, povezana s već postojećim planinarskim putovima na Dilj gori. Od tada se pohod tradicionalno održava svake godine u travnju kada se u trajanju od tjedan dana u organizaciji Grada Slavonskog Broda održava i velika manifestacija »U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić«, s mnoštvom dječjih svečanosti i sadržaja.

Nakon kraćeg druženja i doručka kod doma Đuro Pilar planinari su krenuli na pohod. Staze nisu prezahtjevne i prilagođene su i početnicima u planinarenju, a posebno školskoj djeci. Za najdužu stazu trebalo je oko 5 sati.

Staza je vodila od planinarskog doma do ljetnikovca Brlićevac, a to je ladanska vila obitelji Brlić, gdje je boravila i pisala Ivana Brlić Mažuranić. Ivana je rođena u Ogulinu 18. travnja 1874., upravo u vrijeme povijesnog susreta na kojem je dogovoren osnivanje HPD-a. Ivana 1892. seli s mužem u Brod na Savi, gdje je

Nova info ploča na Koritima

Planinarskim korakom po Dilju

provela većinu života posvetivši se svojoj obitelji, obrazovanju i književnom radu.

Staza vodi dalje do brda gdje se nalazi antena i tu se skupina podijelila. Najmlađi su nastavili prema Šumi Striborovoj kako bi se igrali na izletištu s likovima iz Ivaninih bajki. Ostali su preko izvora sv. Petke došli do Rastušja i posjetili rodnu kuću pjesnika Dragutina Tadijanovića, gdje ih je dočekao njegov nećak Miroslav Bjelobrk. On je planinare upoznao s nekim zanimljivim pojedinostima Tadijinog života te su svi mogli pogledati izložbu fotografija o Tadijinom životu. Pročitane su i neke njegove pjesme upravo u dvorištu s pogledom na šume i prirodu koja ga je inspirirala za mnoga njegova djela.

Tadijanović je rođen 4. studenoga 1905. u Rastušju. Nižu pučku školu završio je u obližnjem Podvinju, a gimnaziju 1925. u Brodu. U Zagrebu je te godine upisao studij šumarstva na Gospodarsko-šumarskom fakultetu, no napustio ga je 1925. kad upisuje studij južnoslavenskih književnosti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na kojem je 1937. diplomirao. Tijekom bogate književne karijere objavio je preko 500 pjesama, dvadesetak zbirk te izdanja sabranih i vlastitih djela. Njegove pjesme prevedene su na dvadesetak jezika. Nagrada koju od 2008. dodjeljuje HAZU za pjesnički životni opus, nazvana je njegovim imenom. Zbog svoga velikog doprinosa Gradu Zagrebu proglašen je počasnim građaninom, a bio je predložen i za Nobelovu nagradu.

Ovaj pohod je zanimljiv jer je prikladan za sve uzraste zbog više staza, a svake godine bude i mnogo djece zahvaljujući entuzijazmu nekolicine učiteljica koje organizirano dovedu svoje učenike da upravo na ovom pohodu naprave svoje prve planinarske korake. Osim njih, bude tu i mnogo obitelji s djecom, a zanimljivo je

da su ovaj put sudjelovale i neke obitelji u svim generacijama (djeca, mama, tata, baka i djed).

Posebna gošća ovog pohoda bila je putopjesnikinja Maja Klarić, koja je poznata u putopisnim, planinarskim i književnim krugovima. Rođena je 1985. u Šibeniku, a začetnica je novoga književnog žanra: putopoezije. Objavljivala je poeziju i kraću prozu u novinama i časopisima Zarez, Quorum, Knjigomat i Poezija. Zastupljena je u antologijama »Erato 2004.« (Zagreb), »Rukopisi 32« (Pančevo), »Ja sam priča« (Banja Luka), »Sea of Words« (Barcelona) i »Castello di Duino« (Trst). Nagrađena je na međunarodnom pjesničkom natječaju Castello di Duino (Trst, Italija, 2008.), međunarodnom natječaju za kratku priču Sea of Words (Barcelona, Španjolska, 2008.), književnom natječaju Ulaznica 2010. i 2012. (Zrenjanin, Srbija). Dobitnica je UNESCO/Aschberg

Maja Klarić čita svoje stihove kod planinarskog doma Đuro Pilar

Tadijanovićev nečak Dragutin govoril planinarima u Rastušju

stipendije za rezidencijalni boravak na otoku Itaparica u Brazilu. Organizira međunarodni Festival aktivističke poezije Art Attack u Zagrebu i manifestaciju Šumski pjesnici pored Grožnjana. Objavila je zbirke putopisne poezije Život u ruksaku (2012.), Quinta Pitanga (2013.) i Nedovršeno stvaranje (2015.), kao i poetski putopis Vrijeme badema (2016.).

Maji se ideja ove manifestacije koja spaja planinarenje i književnost toliko svijdela da je doputovala čak iz Šibenika kako bi bila dio ovoga inspirativnog dana. Nakon povratka planinara u planinarski dom mogli su svi zainteresirani poslušati Maju kako predstavlja svoje knjige poezije, s posebnim naglaskom na »Vrijeme badema«, knjigu koju je napisala nakon što je prohodala Camino de Santiago, a sadrži poetske i prozne zapise, kao i fotografije nastale tijekom putovanja. Naravno da nam je pročitala i neke stihove svoje putopisne poezije, što je zbog prirodnog okruženja ispred planinarskog doma, razdraganih lica svih koji su zainteresirano slušali, predivnog Majinog dalmatinskog naglaska i zaraznog osmijeha zaista bilo posebno iskustvo.

Miranda Gavrić Jularić

Završena 2. Mala planinarska škola Planinarskog društva Opatija

U nedjelju 27. svibnja PD Opatija je svečano je uručio diplome Hrvatskoga planinarskog saveza polaznicima svoje 2. Male planinarske škole. Škola je izvedena uz

financijsku potporu i pokroviteljstvo Grada Opatije, Istarskog planinarskog saveza i Javne ustanove »Park prirode Učka«. Organizatori su zahvalili njihovim čelnicima na podršci u ovom projektu na svečanosti dodjele koja je organizirana u planinarskom domu »Poklon«.

Školu je uspješno završilo 23 djece u dobi između 8 i 13 godina. Tijekom osam tjedana trajanja škole polaznici su stekli osnovna znanja o planinarskoj opremi, orijentaciji, kretanju i boravku u planini, planinarskoj etici i ponašanju, planiranju izleta, povijesti planinarstva i alpinizma, osnovama meteorologije i opasnostima u planini te se upoznali s osnovama penjanja i speleologije. Glavni je cilj bio djeci na prilagođen način približiti osnove planinarstva, potaknuti ih na boravak u prirodi i razviti njihov osjećaj odgovornosti za njezino očuvanje.

Škola je organizirana po programu Hrvatskog planinarskog saveza, a predavanja su održavana u planinarskom domu Poklon, kojim upravlja PD Opatija, i u opatijskoj Vili Antonio. Glavni dio aktivnosti održavan je na otvorenome na području Učke, a ostvareni su izleti na vrhove Veprinac, Pećnik, Grnjač, Vojak, Orlove stijene, Brložnik i Crkveni vrh te na slap Rečinu, u Šparožnu jamu, na penjalište u Medveji te na Korita (domaćin JU PP Učka). Najveći dio predavanja odvijao se na terenu, kao i brojne vježbe iz orijentacije i čitanja karte, penjanja, prve pomoći te izrade čvorova, nosila i izrade privremenog skloništa (bivka).

ZORAN POPOVSKI

Vježbanje izrade čvorova ispred Šparožne jame

Organizacijski odbor Škole činili su Igor Eterović (voditelj), Ivana Eterović, Zoran Popovski i Silvia Sušanj, a među suradnicima na realizaciji škole bili su uz navedenih pet vodiča po jedan markacist voditelj, gorski spašavatelj, liječnica, vanjski stručni suradnik (PP Učka), nekoliko domara planinarskog doma Poklon, dva odrasla pomoćnika te pet mlađih pomoćnika (asistenata) – inače istaknutih polaznika prošle Male planinarske škole.

Ovakav vid školovanja PD Opatija postavio je kao prioritet te je cilj nastaviti svake dvije godine organizirati malu planinarsku školu i zainteresiranu djecu dalje školovati te uključivati u rad Društva kao najbolje ulaganje u budućnost planinarstva.

Igor Eterović

Stotinu djece i roditelja na Zavižanu

Članovi HPD-a Jastrebarsko dugo će pamtiti i prepravičavati nedjelju 20. svibnja. Toga je dana rekordan broj jaskanskih planinara krenuo na dva izleta. Jedan autobus uputio se prema Delnicama i okolnim vrhovima, a dva puna autobusa djece i roditelja na sjeverni Velebit.

Izlet djece i roditelja treći je izlet u sklopu Male planinarske škole koju vodi dugogodišnja planinarka Željka Ivošević, učiteljica u OŠ Klinča Sela i članica jaskanske ekspedicije Kilimanjaro '96. Na Željkinu inicijativu, a potaknuti smjernicama Sportske zajednice, prije tri godine započeli smo edukativni program za osnovnoškolsku djecu. Kroz zanimljive izlete nastojimo djeci približiti planinarenje, naučiti ih suživotu s prirodom i dati im priliku da provedu vrijeme u prirodi sa svojim vršnjacima i roditeljima. Dosadašnja iskustva su i više nego pozitivna.

Na prijašnjim izletima posjetili smo naša domaća brda Plešivici, Okić i Japetić, a sada je došlo vrijeme da se uputimo u »prave« planine – logičan izbor bio je Velebit. Uspješna suradnja škole i planinarskog društva urodila je velikim interesom pa nas je 101 krenulo prema Krasnu i dalje na Zavižan. Rekli bismo, savršen broj, koliko dalmatinaca toliko i nas.

Vožnju u autobusu kratimo kviz pitanjima iz područja planinarstva, ali dječja radoznalost i želja za znanjem ne poznaju granice pa smo proširili područje na matematiku, engleski jezik i geografiju. Po dolasku u Krasno posjećujemo nedavno otvorenu Kuću Velebita u kojoj uz pomoć suvremene tehnologije upoznajemo

IGOR PLANTAS

Članovi HPD-a Jastrebarsko na sjevernom Velebitu

Velebit, od davnih dana sve do danas, njegov biljni i životinjski svijet, pa čak i mirise. Djeci se najviše svidio pogled na Velebit iz ptičje perspektive, simulator bure i spust u Lukinu jamu. I sam sam po prvi puta posjetio Kuću i preporučam je svakom posjetitelju Velebita.

U planini se dijelimo se u dvije skupine. Djeca su uzrasta od 4 do 15 godina. Najmlađa planinarka je Zrinka koja bez poteškoća prolazi kraću dionicu kroz botanički vrt preko Zavižanske kose pa do doma na Zavižanu. Putem upoznajemo biljni svijet i divimo se ljepotama velebitskog krša. Izlaskom na greben imamo priliku susresti se s pravom burom, kažu djeca, sličnoj onoj na simulatoru. Mali planinari se bez teškoća uspiju oštrom stijenama, dok roditelji ipak ulažu malo veći napor kako bi pratili njihov tempo.

Oni malo stariji, uz vodiča Dražena, uspinju se na vrh Velikog Zavižana pa preko Botaničkog vrtu idu natrag do zavižanskog doma. Nakon kraćeg odmora se svi zajedno upućujemo na vrh Vučjak. Iako se na nebu izmjenjuju crni oblaci i sunce, imamo sreće. Prošli smo bez ijedne kapi unatoč vremenskoj prognozi koja je najavljujivala kišu. S Vučjaka se pruža lijep vidik na kvarnerske otoke. Prepoznali smo Krk, Cres, Mali Lošinj, Rab, Goli otok, Sveti Grgur i Prvić. Neki su čak vidjeli i Italiju!

Malim planinarima dodijeljena su priznanja za uspješan uspon na Zavižan. Na povratku smo opet imali priliku ponoviti odgovore na pitanja jer svi znamo da je ponavljanje majka znanja!

Zahvaljujem vodičima HPD-a Jastrebarsko, učiteljkama OŠ Klinča Sela na pomoći u vođenju i organizaciji te Općini Klinča Sela na sufinanciranju ulaznica u nacionalni park Sjeverni Velebit. Igor Plantaš

20 godina uspješnog rada s djecom u PD-u Dugi vrh u Varaždinu

Po lijepom sunčanom danu, 2. lipnja, u planinarskom domu Ledinec i na vidikovcu Starogovo HPD Dugi vrh iz Varaždina obilježio je 20. obljetnicu rada s djecom. Prigodne riječi prisutnim planinarima uputila je predsjednica HPD-a Dugi vrh Đurđica Kocijan-Sever, posebice mlađim planinarima da upamte što su učili u planinarskoj školi, da slušaju i uče od starijih i da im ovaj dan ostane u lijepom sjećanju. Voditeljica planinarske sekcije »Suri orao« u VI. OŠ u Varaždinu Karmen Holenda, prof. savjetnik i prof. mentor, govorila je o Maloj planinarskoj školi i kako je to započelo prije 20 godina, a voditelj planinarske škole Zlatko Pap objasnio je prisutnima uvjete koji su vladali prije 20 godina i danas. Davne 1979. godine, kada je pokojni osnivač Dugog vrha Vladimir Majnarić zamolio Zlatku Papa da organizira planinarsku školu, nije bilo planinarske literature koja bi mogla poslužiti kao osnova za organizaciju takve škole. Osamdesetih godina prošlog stoljeća

Pap je nabavio knjige od Slovenaca, preveo ih i napisao je instruktivna skripta za voditeljice planinarskih sekcija. Danas postoji planinarska literatura HPS-a koja je više nego dovoljna za takvu svrhu.

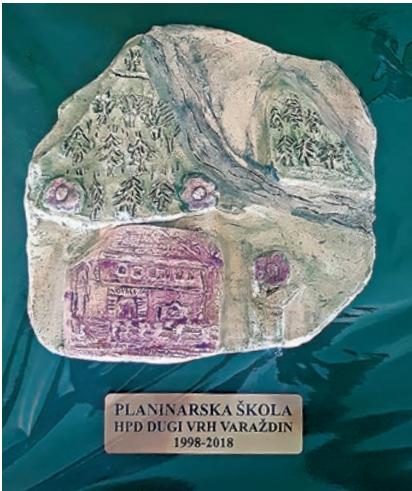
Poslije pozdravnih riječi, predsjednica HPD-a Dugi vrh Đurđica Kocijan-Sever i voditeljica planinarske sekcije »Suri orao« iz VI. osnovne škole Karmen Holenda, dodijelile su diplome male planinarske škole HPS-a sljedećim planinarima: Fabijanu Matovinoviću, Nikši Čiriću, Martinu Peršiću, Tomislavu Čosiću, Emi Smodek, Dori Lešnjak, Janu Koprek, Ozrenu Pevecu, Bruni Dugaliji, Jani Kovačić, Mihaeli Kokot, Filipu Šimeku, Petru Potočniku i Petru Šimeku.

Diplome HPD-a Dugi vrh povodom 20 godina organiziranja planinarske škole uručili su voditeljica planinarske sekcije »Suri orao« Karmen Holenda i voditelj male planinarske škole Zlatko Pap zaslужnim udrugama i planinarima: VI. OŠ Varaždin, voditeljicama planinarske sekcije Karmen Holendi, Mihaeli Vrbnjak-Grđan, Ružici Martinec, Petri Kanešić i Jasenki Banec te vodiču Predragu Labašu, ravnatelju VI. OŠ Mariju Stančiću, predsjednici HPD-a Dugi vrh Đurđici Kocijan-Sever, voditeljici keramičke sekcije sa VI. OŠ Ireni Čerpinko te učenicama keramičarkama koje su izradile osam unikatnih plaketa, Niki Kauzler, Lani Lešnjak, Matildi Matovinović i Tiji Labaš.

Plakete planinarske škole HPD-a Dugi vrh uručili su voditelj planinarske škole Zlatko Pap i voditeljica planinarske sekcije Karmen Holenda sljedećim udružama i planinarima koji su najzaslužniji za ovu obljetnicu: HPD Dugi vrh, VI. OŠ Varaždin, voditelju planinarske škole Zlatku Papu, voditeljkama planinarske sekcije »Suri orao« sa VI. OŠ Karmen Holendi, Miheli Vrbnjak-Grđan, Ružici Martinec, voditeljici planinarske sekcije »Vjeverica« iz OŠ Gornji Kneginec Jasenki Banec i vodiču Predragu Labašu.

Polaznici male planinarske škole HPD-a Dugi vrh na Ledincu

Plaketa HPD-a Dugi vrh

Spomenimo najbrojniju i najvjerniju planinarsku sekciju »Suri orao« iz VI. OŠ koja djeluje punih 20 godina; iza sebe ima 115 planinarskih putovanja, škola vala je dvije i pol generacije učenika u 45 planinarskih škola i mnogo obrazovanih mladih planinara. Uz njih su »Vjeverice« s 32 planinarska putovanja. Ovim obilježavanjem kontinuiranog rada planinarske škole šalje se poruka ustrajnosti, povjerenja, truda, zalaganja, s krajnjim ciljem boravka i uživanja u planinskoj prirodi.

Poslije dodjele priznanja, planinari su se družili uz skromni domjenak, mladi planinari udarali su žigove u svoje planinarske dnevниke, prošetali su okolicom planinarske kuće Ledinec i promatrali vrhove planina, a ostali su prepričavali svoje doživljaje s planinskih uspona.

Zlatko Pap

Pošaljite svoje fotografije na foto natječaj PK-a Split

PK Split, povodom obilježavanja 85. godišnjice formiranja kluba, poziva fotografce amaterice i profesionalce, planinare i ljubitelje prirode da prijave svoje foto radove na nagradni natječaj za najbolju planinarsku fotografiju »Kroz planine, brda i gore«. Svrha natječaja je fotografijom prikazati planinarske motive u ovim kategorijama:

1. Planinarenje
2. Alpinizam, sportsko penjanje i speleologija
3. Planinska priroda

Radovi – fotografije primaju se do 15. rujna 2018. Svaki autor može poslati do 3 fotografije za svaku kategoriju natječaja. Fotografije se dostavljaju na CD-u ili DVD-u na adresu PK Split, pp 365, 21000 Split, ili putem online servisa za slanje datoteke kao što je Jumbomail na e-mail pk.split@gmail.com. Fotografije trebaju biti u JPG formatu visoke

kvalitete – minimalnih dimenzija od 2500 do 3500 piksela (visina ili širina fotografije), rezolucije 300 dpi. Fotografije ne smiju sadržavati nikakve tekstualne poruke niti potpise. Uz dostavljene fotografije potrebno je priložiti tekstualnu datoteku s podacima (ime i prezime autora, adresa, e-mail i telefon, naziv svake fotografije i kategoriju u kojoj se natječe). Fotografije koje ne udovoljavaju tehničkim propozicijama neće biti prihvaćene.

Po završetku foto natječaja stručni žiri će odabrati najbolje fotografije, koje će biti izložene u izložbenom prostoru Stare gradske vijećnice u Splitu, Narodni trg (Pjaca) u Splitu od 11. do 21. listopada. Proglašenje pobjednika za sve kategorije i svečana podjela priznanja i nagrada bit će prilikom otvaranja izložbe 11. listopada.

Autor je osobno odgovoran/a za prikazani motiv na fotografiji i jamči da ne postoje prava trećih osoba te da će sve eventualne zahtjeve trećih osoba rješavati osobno i bez dodatne naknade. Organizator je vlasnik izloženih eksponata i zadržava pravo postavljanja izložbe i na drugim mjestima i korištenje fotografija uz imenovanje autora na vlastitim web prostorima.

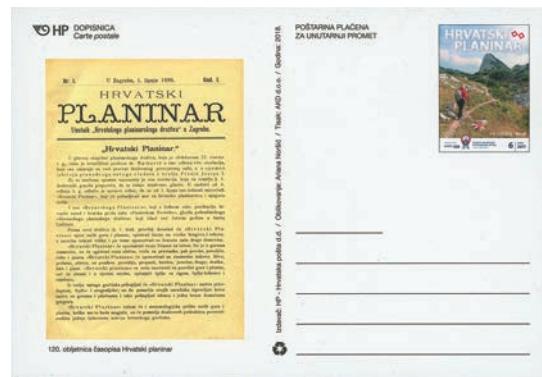
Za sve informacije zainteresirani se mogu obratiti na telefon 098/934 8815 ili e-mail pk.split@gmail.com.

Salvatore Milano

Sastanak uredništava slovenskog »Planinskog vestnika« i »Hrvatskog planinara« povodom 120. obljetnice HP-a

U subotu 1. lipnja navršilo se točno 120 godina od izlaska prvog broja časopisa »Hrvatski planinar« (HP). Naš je časopis najstariji hrvatski časopis iz područja tjelesne kulture i jedan od najstarijih planinarskih časopisa na svijetu. Povrh toga što je odigrao veliku ulogu u razvoju hrvatske putopisne književnosti, već 120 godina ima vodeću ulogu u razvitku hrvatskog planinarstva, alpinizma i speleologije, a svojim je dugogodišnjim izlaženjem postao svojevrstan arhiv povijesti hrvatskog planinarstva.

Povodom 120. obljetnice HP-a Hrvatski planinarski savez i HAZU organizirali su 9. travnja posjet planinara jedinom sačuvanom primjerku najstarije planinarske knjige na svijetu – Zoranićevim »Planinama«, a 28. svibnja u Zagrebu je održan zajednički sastanak uredništava HP-a i »Planinskog vestnika« (PV) koji izlazi u izdanju Planinske zveze Slovenije. Na sastanku uredništava Alan Čaplar je ukratko predstavio povijesni razvoj HP-a, istaknuvši da je časopis započeo izlaziti 1898. upravo po uzoru na slovenski PV. Urednik PV-a Vladimir Habjan čestitao je na visokoj obljetnici. Svoja sjećanja na suradnju uredništava u prošlom stoljeću iznijeli su prof. dr. Željko Poljak i Darko Berljak. Na sastanku se, među ostalim, razgovaralo o raznovrsnim iskustvima i izazovima u uređivanju planinarskih časopisa. Članovi uredništva PV-a obišli su Dom HPS-a te se upoznali s načinom HPS-ova djelovanja.

Prigodna poštanska dopisnica »Hrvatske pošte« izdana 1. lipnja 2018.

Na sastanku je sudjelovao i prof. dr. Željko Poljak, koji je bio urednik časopisa pune 42 godine – od 1959. do 2000. Tako dug urednički staž apsolutni je rekord u jugoistočnoj Europi i rekord svih vremena u hrvatskoj publicistici uopće. U povodu 120. obljetnice HP-a Društvo za povijest sporta i tjelovježbe i HPS su izdali knjigu »Željko Poljak – velikan hrvatskog planinarstva«. Poljak je i danas planinarski aktivan, a premda u dobi od 92 godine, neumorno stvara, uređuje razne publikacije i surađuje u HP-u lektorirajući svaki broj.

Sastanak uredništava slovenskog »Planinskog vestnika« i »Hrvatskog planinara« 28. svibnja u Zagrebu

KALENDAR AKCIJA

27. - 28. 7. Logorovanje na Mrkvištu Planinarska kuća Mrkvište PD Zavižan, Senj	2. 9. S Končarom u prirodu Samoborsko gorje: Samobor – Rude – Veliki dol, planinarski dom Ivica Sudnik PD Končar, Zagreb
27. 7. Noći uspon Noć punog mjeseca – kružnom stazom do doma Malačka Kozjak, Malačka HPD Malačka, Kaštel Stari	2. 9. 40. tradicionalni pohod na Kamene svate Medvednica, Podsused – Kameni svati PD Susedgrad, Zagreb
27. 7. 4. Crikvenica pod miječinun Crikvenica PD Strilež, Crikvenica	8. - 9. 9. Karlovačka obilaznica Japetić, planinarska kuća Vodice – Sveta Gera PD Dubovac, Karlovac
28. 7. Hodočašće na Sv. Juru Biokovo, Sveti Jure HPD Sveti Jure, Zagvozd	8. 9. Dan HPD-a Runolist, 2. pohod Tragom prvog izleta HPD-a Runolist na vrh Vodenica i špilju Vrlovka u Kamanju Kamanje HPD Runolist, Zagreb
29. 7. Ljetni pohod Vinica – Martinščak Vinica, pl. dom Mladen Polović – Martinščak – pl. dom Mladen Polović HPD Vinica, Duga Resa	8. 9. Planinarski kotlić na Ravnoj gori Ravna gora, Filićev dom PD Ravna gora, Varaždin
4. - 5. 8. Kamenjakova goranska biciklijada Tršće PD Kamenjak, Rijeka	9. 9. Pohod po Planinarskom putu Velebita Velebit, Dabarski kukovi HPD Zagreb-Matica, Zagreb
5. 8. POJ – Pješačenje oko jezera Lokve PD Špičunak, Lokve	9. 9. Dan slavonskih planinara Sokolovac, Požega Udruga Slavonski planinari, Osijek i HPD Sokolovac, Požega
12. 8. 21. pohod kanjonom rijeke Kupe Kupa – Kocijani – Medveja stena – Binički – Kupa PD Vršak, Brod Moravice	9. 9. Planinarski kotlić na Hrastovičkoj gori Hrastovička gora HPD Sisak, Sisak
18. 8. 10. zalazak sunca na Obruču Klana – Obruč PD Pliš, Klana	15. 9. Pohod na Marković rudine Marković rudine HPD Gromovača, Otočac
18. 8. Hodočašće na Sv. Roka Biokovo, Sv. Roko (1230 m) HPD Sveti Jure, Zagvozd	15. 9. 6. noć špilja pod bakljama Golubinjak, staza špilja PD Špičunak, Lokve
19. 8. Skradskim stazama do Sv. Bernarda Skrad – Zeleni vir – Skrad PD Skradski vrh, Skrad	15. 9. Preko Zelova na Svilaju Svilaja, planinarski dom Orlove stine PD Svilaja, Sinj
25. 8. Renesansni pohod po Bilogori Bilogora, vrh Bilogore HPD Bilo, Koprivnica	15. - 16. 9. Proslava PD-a Jelinak Kamešnica PD Jelinak, Trilj
26. 8. Planinarski pohod vrbovečkim bregima i goricama u sklopu manifestacije Kaj su jeli naši stari Vinišće – Lovrečka Varoš – Marenić – potok Zlenin – Cerje – Vrbovec PD Vrbovec, Vrbovec	16. 9. Tragom putopisa Julija Kempfa Ruševio, Čaglić HPD Sokolovac, Požega
26. 8. 15. Ljetni planinarski pohod na Lipu Medvednica, planinarski dom Lipa HPD Lipa, Sesvete	16. 9. 35. memorijalni pohod na Učku Vojak, Učka PD Kamenjak, Rijeka
1. 9. 6. utrka Hahlić za uru Podkilavac – Hahlić PD Obruč, Jelenje	20. 9. - 18. 11. 6. opća planinarska škola PD-a Pljusak Rijeka, Krešimirova 5 PD Pljusak, Rijeka
1. 9. 15. maša (sv. misa) na Obruču Podkilavac – Hahlić – Obruč PD Obruč, Jelenje	22. - 23. 9. 8. speleo film festival Karlovac, Aquatika Osmica, Karlovac
2. 9. Pohod Kajbumbuščakovim putem Strahinjčića, Krapina – planinarska kuća Na Strahinjčići PD Strahinjčića, Krapina	22. - 23. 9. Obilazak Samoborskog scoutskega puta Samoborsko gorje i Žumberak PK Scout, Samobor
2. 9. Pohod na Lisku Fruška gora, Ilok HPD Cibalija, Vinkovci	23. 9. Četiri godišnja doba – jesen na Oštari Oštara (Gospic) PD Željezničar, Gospic

IGLU ŠPORT

Trgovina s najboljom opremom za boravak u prirodi

www.iglusport.hr

